

fejér megyei könyvtáros

XV. ÉVFOLYAM, FEBRUÁR

1975

fejér megyei könyvtáros

Fejér megye könyvtárosainak tájékoztatója

tartalom

	Harminc esztendő	3
IMRE LÁSZLÓ	A sárbogárdi járás könyvtárainak helyzete és fejlesztésének főbb feladatai az MSZMP Központi Bizottsága 1974. március 19-20-i határozatának tükrében	5
HEGEDÜS ÉVA	A községi könyvtárak gyűjteményszervezéséért	11
TÓTH JÁNOSNÉ	Rendezvények a dunaújvárosi Munkás és Ifjúsági Művelődési Központ Könyvtárában	15
SZABÓ ZOLTÁNNÉ	Szocialista brigádok vetélkedője és a könyvtár	17
ZOMBORY MÁRIA	30 év – Gyermekkönyvtári olvasópályázat Dunaújvárosban	18
	Új módszer a könyvtárosok alapfokú vizsgáztatására (Hegedüs Éva)	20
GERGELY IRÉN	Eredményes propagandamunka a Székesfehérvári Könyvtárak műszaki könyvtárában	23
TOLDI NÁNDORNÉ	Fejér megye tanácsi és szakaszvezetett közművelődési könyvtárainak... 1974. évi adatai	26
	Könyvtárról könyvtárra	
FÁNCSIK JENŐNÉ	Az IKARUS Karosszéria és Járműgyár Székesfehérvári Gyárának műszaki könyvtára	28
	Ezt láttuk	
	Gyermekkönyvtári élet Dunaújvárosban	34
	Zenei klub a könyvtárban	36
	Könyvespolc	
	1974. november – 1975. március (-ó-)	37
	Hírek	42

Fejér Megyei
Könyvtáros

Fejér megye
könyvtárosainak
tájékoztatója
(Körlevélként)

SZERKESZTI

a Szerkesztő Bizottság

Tagjai:

Dr. Csongor Endréné
Murányi Lajos
Neményi László
Sudár Ivánné
Tóth György István

KIADJA

a Vörösmarty Mihály
Megyei Könyvtár
Székesfehérvár,
Bartók Béla tér 1.
Telefon: 12-684
Felelős kiadó:
Dr. Csongor Endréné

KÉSZÜLT

a Papiripari Vállalat
Dunaújvárosi Gyára
házi nyomdájában
500 példányban

UJHÁZI PÉTER festőművész tollrajzai
a 4., 10., 14., 22., 33., 35., 36., 43. és
50. lapon

E SZÁMUNK MUNKATÁRSAI

FÁNCSIK JENŐNÉ, az IKARUS Székesfehérvári Gyára műszaki könyvtárának vezetője; GERGELY IRÉN, a Székesfehérvári Könnyűfémmű műszaki könyvtárának munkatársa; HEGEDŰS ÉVA, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársa; IMRE LÁSZLÓ, a Madarász József Nagyközségi-Járási Könyvtár igazgatója; NEMÉNYI LÁSZLÓ, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársa; SZABÓ ZOLTÁNNÉ, a dunaújvárosi Munkás és Ifjúsági Művelődési Központ Könyvtárának munkatársa; TOLDI NÁNDORNÉ, a Székesfehérvári Könnyűfémmű műszaki könyvtárának vezetője; TÓTH GYÖRGY, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár igazgatóhelyettese; TÓTH JÁNOSNÉ, a dunaújvárosi Munkás és Ifjúsági Művelődési Központ Könyvtárának munkatársa; ZOMBORY MÁRIA, a dunaújvárosi Munkás és Ifjúsági Művelődési Központ Könyvtárának munkatársa

HARMINC ESZTENDŐ

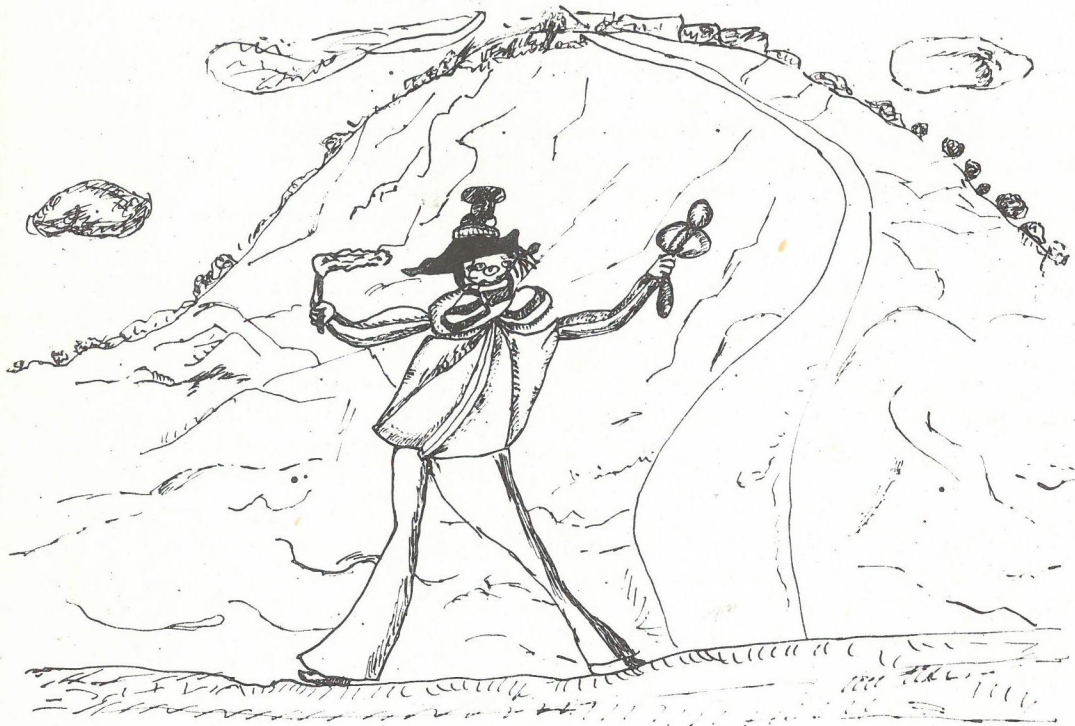
Immár harminc esztendeje, hogy a Szovjet Hadsereg győzelmes hadműveletei során Magyarország felszabadult a német fasizmus igája alól, s népünk szabad és független hazában vehette kezébe sorsának irányítását. Az a történelmi tény, hogy a magyarság ekkor kapta meg, visszavonhatatlanul a szabadságot és vele egy emberibb, igazságosabb társadalmat megteremtésének lehetőségét, legnagyobb nemzeti ünnepünkkel avatja április 4-ét.

Amikor hálával és kegyelettel adózunk a szovjet hősöknek, köszöntsük a dolgozó magyar népet, amely a háborús romokon új hazát teremtett, ragyogó sikereket ért el a szocializmus építésének útján, s most fejlődésének új szakaszához érkezett a fejlett szocialista társadalom építésének időszakához. Az eltelt három évtized – egy emberélet felét alig kitevő időszak – nap mint nap érzékelhető eredményei, a múlt szivszorongató kontrasztjával, történelmi távlatokból nézve még fényesebbek; a politikai és gazdasági fejlődés megteremtette biztos alapokon, a szocialista kulturális forradalom fegyvertényei nyomán megnyílt a lehetősége annak, hogy nemcsak az anyagi javakban, de a szellemi kultúra kincseiben is a társadalom egésze részesülhessen.

Harminc esztendővel ezelőtt, vagy a második világ háborút közvetlenül megelőző időszakban megyénkben, a feudális nagybirtok e hazájában alig volt említésre méltó nyilvános könyvtár; a háború pusztításai után pedig mindössze 706 kötet könyv maradt meg a nép könyvtárakban és 2752 az egyéb gyűjteményekben. Ma már minden munkahelyre, legkisebb településeinkre is eljut a könyv, a tudás forrása. A régi békeévek könyvtárnokáinak legmerészebb álmait is felülmúlják a szocialista könyvtárhálózatok eredményei. Az, hogy Fejér megye 335 tanácsi és szakszervezeti könyvtári egységében több mint 1,1 milliós állományból közel 80 ezer olvasó csaknem 2 millió kötet könyvet kölcsönzött az elmúlt esztendőben. Az, hogy napi munkánk részévé vált, ami azelőtt elképzelhetetlen volt: a könyvtárak évenként többször és több helyen jelentkező építése, korszerűsítése, amelyek során mind

jobb körülmények közé kerülnek intézményeink. És ez még nem elég. "A művelődés, a műveltség egyéniséget formáló és közösséget teremtő erő - mondotta Kádár János a párt XI. kongresszusán. - A társadalom további felemelkedését szolgáló céljaink szükségessé teszik, hogy erőteljesebben fejlesszük közművelődési rendszerünket. A jelenleg is meglévő lehetőségek jobb kihasználása mellett fejlesztjük a művelődés egyéni és közösségi formáit, a könyvtárak, a művelődési házak és más kulturális intézmények hálózatát."

Eddigi eredményeink is a folytatásra, a soron következő feladatok megoldására köteleznek. "El kell érni - fogalmazza meg a Magyar Szocialista Munkáspárt programnyilatkozata -, hogy az önművelődés, a kultúra öröme a társadalom minden tagjának személyes és állandó szükségletévé váljék." Nekünk, könyvtárosoknak, egyre célratoróbb és színvonalasabb munkánkkal még sokat kell tennünk azért, hogy a "szocialista módon dolgozni, tanulni, és élni" szemlélet általános társadalmi norma legyen, s "A szocialista életmód fejlődése a közélet és magánélet harmónikus egységét, a szocialista együttélés normáinak szokássá erősödését hozza magával".

A SÁRBOGÁRDI JÁRÁS KÖNYVTÁRAINAK HEMYZETE ÉS FEJESZTÉSÉNEK FŐBB FELADATAI

AZ MSZMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGA 1974. MÁRCIUS 19-20-i
HATÁROZATÁNAK TÜKRÉBEN^x

Az MSZMP Központi Bizottságának 1974 március 19-20-i határozata számos új feladatot ró egész társadalmunkra, politikai és gazdasági vezetőinkre, de mindenekelőtt a közművelődés területén dolgozókra, hogy közművelődésünk - az eddigi fejlődését meggyorsítva - "hatékonyabbá, magasabb szintűvé és szélesebb körűvé váljék."

A közművelődés egészén belül kiemelten fontos helyet foglalnak el a könyvtárak, mint a művelődés alapintézményei, mint a népművelés csendes, de leginkább permanensen munkáló bázisai. Ugy véljük, nem haszontalan, ha még a megyei fejlesztési program elkészülte előtt nagy vonalakban áttekintjük a terület könyvtárainak helyzetét, működési feltételeik és tevékenységük értékelésével együtt. Ezek, valamint a határozatokban foglaltak ismeretében válik lehetségessé, hogy világosabban lássuk az elkövetkező időszak legfontosabb konkrét tennivalóit is, azaz mindenütt felkészülhessünk a határozat végrehajtására.

1

A könyvtárak helyzetének megítélésében - különösen a megye más járásaival történő összevetésében - nem hagyható figyelmen kívül a terület mezőgazdasági jellege, amely az utóbbi években megindult iparosodás és egyéb fejlődés mellett is meghatározója maradt a járás arculatának. Mutasdja ezt a mezőgazdaságban foglalkoztatott aktív keresők túlsúlya, de erre vezethető vissza a lakások építésétől és felszereltségétől kezdve a népesség iskolai végzettségéig úgyszólván minden olyan adat, melyek alacsonyabbak a többi járás megfelelő adatainál. A sárbogárdi járásban kevés a nagy lélekszámú település, a községek egyharmadának lakossága nem éri el vagy alig haladja meg az 1500- at.

Jelentősen javult az elmúlt tíz évben könyvtáraink elhelyezése. Egy kivételével valamennyi községi könyvtár helyiségét felújították a tanácsok; növelték alapterületüket, korszerűsítették, esztétikailag igényesebbé alakították belső térkiképzésüket. Kettő kivételével (Hantos és Sáregres) mindenütt új berendezést is kaptak a könyvtárak. Egyedül Szabadhidvég könyvtárának felújítása van hátra ebben a sorban, illetőleg kivitelezését kell még befejezni. Másfél évtized távlatából elmondható, hogy a könyvtár felújítások első köre bezárult. 1960-ban Vajta járt az élen: itt építettek először saját erőből könyvtárat.

^x A cikk az 1974. októberi helyzetét tükrözi a távlati fejlesztési terv adatai nélkül.

A SÁRBOGÁRDI JÁRÁS KÖNYVTÁRAINAK HELYZETE...

tárat. Ám ez is korszerűtlenné vált azóta, és 1975-re a község új megoldást talál a problémára. A sárbogárdi járás 21 községe közül tehát az utoljára maradt Szabadhidvég is megkezdte építkezését, a legelső pedig másodszor tüzi napirendre – természetesen magasabb szinten, korszerűbb elképzelések érvényesítésével – a könyvtárépítés programját.

Az utóbbi időben átadott könyvtárhelyiségek – ha nem is felel meg mindegyikük a távlati fejlesztési normáknak – megnövelt alapterületükkel, korszerűbb berendezésükkel kétségtelenül előrelépést jelentettek. Ebben az esztendőben került sor a cecei és a mezőszilasi Petőfi Em-lékkönyvtár avatására, mindkét helyen a község gazdasági és társadalmi erőinek dicséretes összefogása eredményeként. Örvendetes, hogy Szabadhidvégen a lakosság létszámához mérten viszonylag kielégítő nagyságú alapterületet terveztek a könyvtárnak (80 m²), továbbá az is, hogy Vajtán, a felépülő szolgáltatóházban – igaz, hogy az eredeti tervek módosításával – kb. 100 m²-en oldják majd meg a lakosság könyvtári ellátását. Nagylókon viszont – úgy véljük, szükséges szóvá tennünk – a könyvtár tervezett átköltözésének legalább az előírt minimális normatívák figyelembe vételével kell történnie, illetőleg az új elhelyezés esetén mindenképpen az alapterület növelését kell első szempontként érvényesíteni. Nem tekinthetjük megoldásnak itt a könyvtárnak a művelődési otthonba történő költöztetését, ahol csak ugyanolyan szűk alapterülethez jut, mint amekkora helyen eddig is szorongott.

Községi könyvtáraink jelenlegi viszonyait figyelembe véve, elhelyezésben, felszereltségben kielégítőnek minősül Cece (néhány kisebb kiegészítéssel) és Mezőszilas ebben az évben kialakított könyvtárhelyisége, továbbá Sárbogárd II., Lajoskomárom, Dég 1972-ben, valamint Mezőkomárom, Sárosd és Alap 1968-ban elkészült új könyvtára. Ide sorolható még Alsószentiván és Igar is. Nem megfelelő – meg sem közelíti a "C" típus követelményeit – Hantos, Káloz, Pusztagegres, Sárszentágota, Sárkeresztúr, Szabadegyháza és Nagylók könyvtárhelyisége. Az ötéves terv fejlesztési előirányzatában a legfontosabb feladat lesz a sárbogárdi fiókkönyvtári hálózat kiépítése: a 2000 lakosú Sárbogárd III-on (Alsótöbörzsökön), valamint Rétszilason és Kislókon, ahol a felszabadult tantermek átalakításával oldható meg a könyvtár elhelyezése. Itt említjük meg – és nem csak a könyvtárak távlati tervezésének irányelveiben meghatározott normák alapján –, hogy megoldást sürget a sárbogárdi Madarász József Nagyközségi-Járási Könyvtár helyproblémája is, mivel már a jelenlegi körülmények között nehézségbe ütközik a könyvvállomány szakszerű elhelyezése és feltárása. Indokoltnak tartjuk Kálozon a klub és a könyvtár külön, önálló elhelyezését, hogy a két intézmény ne akadályozza egymás munkáját.

A könyvtárak legfontosabb fenntartási költségeit mindenütt biztosítják a tanácsok, noha korántsem azonos mértékben. A járás könyvtárainak 1974. évi költségvetése összesen 613 000 Ft. volt, melyből 285 000 Ft-ot bérre és tiszteletdíjra, 176 000 Ft-ot könyvre, 28 000 Ft-ot folyóíratra és 124 000 Ft-ot egyéb dologi stb. kiadásra terveztek. A 613 000 Ft-ból 262 700 jutott a községi könyvtárakra (ebből

93.500 Ft. bérre es tiszteletdíjra, 111 000 Ft. könyvre, 18 900 Ft. folyóíratra és 39 300 Ft. az egyéb dologi stb. kiadásokra). Az egy könyvtárra jutó 1974 evi átlag: 13 800 Ft. A legszerényebben ellátott községek: Nagylók, Sárszentágota és Pusztægres; nem éri el a járási átlagot Alap, Dég, Hantos, Igar, Sáregres, Sárkeresztur és Vajta könyvtárának költségvetése.

Emelkedett az elmúlt évhez mérten a járás könyvtárainak könyvbeszerzési kerete, összesen 30 000 Ft-tal; ez községenként átlag 15 00 Ft. emelkedésnek felel meg. Különösen Alap, Alsószentiván, Mezőkomárom és Szabadegyháza községekben növelték számottevően az elmúlt évihez mérten a könyvvásárlásra fordított összeget, ahol ezáltal elérték, illetve meghaladták az 50/1970. MT. VB határozatban rögzített, lakosonként 5,-Ft-os keretet. Több községben ahol még ebben az esztendőben sem érték el ezt a szintet, pótlólag gondoskodtak a költségvetésben előirányzott összeg kiegészítéséről (Lajoskomáromban 5 000, Nagylókon 3 000, Sáregresen 2 000, Szabadegyházán ugyancsak 2 000 Ft-tal). Könyvbeszerzési keret tekintetében járási szinten kiemelkedőnek minősül Alsószentiván, Mezőkomárom, Pusztægres, Sárosd, Sárbogárd, és Szabadegyháza költségvetése. Még mindig alacsony Cece, Dég, Igar, Mezőszilas és különösen Nagylók könyvbeszerzési kerete.

A könyvtárak színvonalának emelésében mind nagyobb szerepet játszanak a folyóiratok, mert a jobb elhelyezési körülmények között egyre inkább számolnunk kell a helybenolvasással is. Könyvtáraink folyóiratokkal való ellátottsága terén nagymérvű változásra van szükség minden községben. Indokolt igény, hogy a napi-, hetilapokra és a fontos folyóiratokra a jövő évtől kezdve minden községben a jelenlegi összeg többszörösét fordítsák a tanácsok, a könyvbeszerzéshez hasonló rendszerességgel. A könyvek mellett egyre nő az időszakos kiadványok jelentősége, mert nélkülözhetetlen információkat tartalmaznak az ismeretek minden területéről; fontosságuk nagy; a könyvtárak megőrzik, részben köttetik és könyvként kölcsönzik is őket. A folyóiratok megrendelésénél a községi könyvtáraknak célszerű követniük a járási könyvtár ajánlásait és ennek alapján megújítaniuk előfizetéseiket évről évre.

A könyvtárak szükségletnek megfelelő fejlesztése - már a jelenlegi követelményeknek megfelelő működtetése is, tehát az előrelépés igénye - nem képzelhető el széleskörű társadalmi összefogás nélkül. Ezért nélkülözhetetlen, hogy minden községben ésszerűen szervezzük meg és szabadítsuk fel a közös célok elérésére a különböző területeken jelentkező anyagi és szellemi erőket. A koordinálás és végrehajtás során - a pártbizottságok értelmében - mindenütt szükség van a tömegszervezetek (a Hazafias Népfront, a KISz stb.) és a gazdasági egységek (üzemek, termelőszövetkezetek) aktív részvételére. Minden községben lesz rá mód, hogy megbeszéljék és összehangolják a tennivalókat. Célravezető, ha a közművelődés a könyvtárügy költségeinek állami (tanácsi) fedezete mellett a termelőszövetkezetek kulturális alapjából és más forrásaikból az eddigieknél hatékonyab-

ban támogatják tagjaik permanens művelődését, összefogva a helyi intézményekkel: a művelődési otthonokkal és könyvtárakkal. Egyrészt a támogatás növelésével és rendszeressé tételével, másrészt a tagságnak a művelődésre, a könyvtári olvasásra történő mozgósításával. Ezt az együttműködést nyilvánvalóan írásos megállapodás vagy szerződés rögzíti majd, biztosítva hosszabb időre is a folytonosságot.

A lakosság könyvtári ellátása a sárbogárdi járás községeiben – Sárbogárd, Sárosd és Káloz kivételével – tiszteletdíjas könyvtárosok munkájára épül. A könyvtári munka folyamatosan növekvő követelményihez és a tényleges teljesítményhez is igazodva indokoltnak tartjuk a könyvtárosok tiszteletdíjának emelését. Amellett, hogy a közelmúltban több községben jelentősen növelték a könyvtáros tiszteletdíját (Lajoskomáromban 50 %-kal, Cecén, Mezőszilasdon 35 %-kal, Sárkeresztúron 25 %-kal, Igar-vámszőlőhegyen pedig 50 %-kal), a tiszteletdíjak szintje még mindig alacsony a járásunkban, s ezzel párhuzamosan a nyitvatartási idő is. A vonatkozó, érvényben lévő rendelet lehetővé teszi, hogy mindenütt a végzett munka mennyiségéhez és minőségéhez igazíthatóak a tanácsok könyvtárosaink tiszteletdíját. A következő ötéves terv fejlesztései során egyébként új könyvtárosi státuszokra lesz szükség: 1-1 főfoglalkozású könyvtárosra a sárbogárdi Madarász József Nagyközségi-Járási Könyvtárban, Kálózon és Sárosdon, 1-1 részfoglalkozásúra pedig Dég, Lajoskomárom és Sárbogárd II. községben.

Könyvtáraink eredményeit járási szinten számottevően rontják gyengén működő klubkönyvtáraink. Súlyos problémákat okoznak a szinte évenként ismétlődő személycserék, az ebből következő "örökös újrakezdések", mutatóikban pedig a stagnálás, a visszaesés. Bebizonyosodott tény, hogy a könyvtári és az egyéb népművelési feladatokat szinte csak kivételes esetben láthatja el kielégítő színvonalon egyetlen személy, és szükségképpen vagy az egyik, vagy a másik munkaterület szenved csorbát. Jórészt ennek tulajdonítható, hogy Pusztagegres, Igar, Alsószentiván, Hantos, Szabadegyháza és Sárszentágota intézményeiben a könyvtári munkával nem vagyunk elégedettek. Ezek után – úgy véljük – joggal nem értünk egyet a nagylóki tervvel, hogy ott is egy személy, a klubkönyvtárvezető lássa el mindkét terület teendőit.

A párthatározat könyvtáraink állandó feladatának jelöli meg az olvasók körének bővítését, számuk folyamatos emelését. Ezirányú feladataink meghatározásakor – a választandó módszerek tekintetében – fokozottan figyelembe kell vennie minden könyvtárosnak a párthatározatnak azt a megállapítását, hogy "A közművelődés nem szűkíthető le a kultúra, a műveltség terjesztésére, közvetítésére; fontos feladata a szocialista életmód, életforma és magatartás kialakításának segítése, a szocialista eszmékkel való értelmi-érzelmi azonosulás, a közösségi szellem, a cselekvő erő, a közéleti aktivitás fejlesztése". Vagyis széles körben, a művelődési intézményeknél már kialakult közösségi formákra kell építeni, ezeket továbbfejleszteni. Könyvtárak tekintetében az egyedi rendezvényeket jobban bekapcsolnunk, alárendelnünk a már meglévő és az ezután alakítandó könyvtárklubok áramkörébe.

A munkásság művelődésének fejlesztésében kiemelt üzemek közül a VIDEOTON Sárbogárdi Gyáregysége munkásságának jobb lakóhelyi ellátására kell elsősorban figyelmet fordítanunk. A Madarász József Nagyközségi - Járási Könyvtár és Sárbogárd II. fiókkönyvtára az elsők között nevezett be az "Olvasó munkásért" pályázatra és ezen belül vállalásokat tett a helyi munkáslakosság jobb könyvtári ellátására. A könyvtár vezetése az üzemek szocialista brigádjaival történő kapcsolattétel útján, első lépésként a munkásfiatalok könyvtári olvasását elősegítő előadásokat és klubrendezvényeket, többfordulós vetélkedőket szervezett. Szükséges azonban, hogy a könyvtár kezdeményezését itt is másutt is (például Sárosdon) az üzemek, a termelőszövetkezetek gazdasági és pártvezetősége támogassa, hogy a kitűzött célok elérését tekintsék saját feladatuknak a munkahelyet is. Ez eredményesebb lesz, ha a vezetők élenjárnak jó példájukkal.

A sárbogárdi járás könyvtáraiban az elmúlt év végén az olvasók közel 13 %-a volt ipari fizikai dolgozó, tehát munkás. Különösen szembevetően emelkedett a munkásolvasók száma 1973-ban. Ezzel szemben folyamatosan fogy a mezőgazdasági fizikai dolgozók köréből az olvasók száma: 1973 végén már csak az összes olvasó 5,6 %-át tette ki. A mezőgazdasági fizikaiak csökkenése és az ipari munkások számának emelkedése a könyvtári olvasók között egy helyi felmérés szerint szoros összefüggést mutat a mezőgazdaságból az iparba történő átvándorlással. Könyvtárainknak emellett folyamatosan törekedni kell általában az olvasók és ezen belül is az ipari és mezőgazdasági fizikai dolgozó olvasók számának emelésére.

A könyvtárhasználat mértéke 1973 végén 13,5 % volt járásunkban mely némi emelkedést mutatott ugyan az előző évhez mérten, de jelentősen elmaradt korábbi esztendő arányától. Kielégítőnek tartjuk a beiratkozott olvasók számát Cece, Kálóz, Mezőszilas, Sárosd, Igar, Sárkeresztur és Sárbogárd könyvtáraiban (ezekben a községekben a könyvtárhasználat mértéke mindenütt meghaladta a 14 %-ot), viszont igen alacsonynak Alapon, Dégen, Hantoson, Mezőkomáromban és Vajtán, ahol ez az arány még a 10 %-ot sem érte el. Az 1974 III. negyedévi statisztikai jelentések azt mutatják, hogy az előző év azonos időszakához képest már előrelépés történt e tekintetben járási szinten. Mindamellet valamennyi községben szükséges, hogy a művelődési házakban kialakult közösségek tagjai iratkozzanak be a könyvtárakba és az egész népművelési munkát az eddiginél jobban kapcsolják össze a művelődés alapintézményével a könyvtárral. Hiszen a kisebb falusi gyűjteményeknek is mindinkább megvannak lehetőségei, hogy a maguk eszközeivel segítsék a közművelődési munkát, és az egész tevékenység rájuk épüljön.

2.

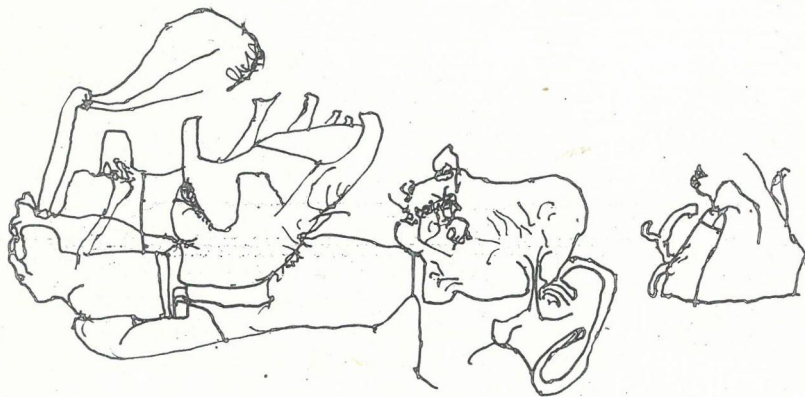
A párthatározat eredményes végrehajtása a tárgyi és személyi feltételek biztosításán túl mindenekelőtt az intézményekben folyó tevékenység tartalmi értékétől és hatékonyságától függ. Attól tehát,

hogy a könyvtár működésére fordított anyagi és szellemi erők milyen mértékben gyümölcsöznek, vagyis könyvtáraink az adott helyzetben valóban lehetőségeik szerint járulnak-e hozzá az ellátandó terület lakosságának kulturális felemelkedéséhez. Felül kell vizsgálnunk a mind jobb körülmények közé került könyvtáraink tartalmi munkáját és propaganda tevékenységét. Fokozott mértékben érvényt kell szereznünk a szocialista könyvtár már régen megfogalmazott – időközben talán el is felejtett? – ismérvének, hogy ez az intézménytípus ajánlásaival elébe megy az olvasói igényeknek, és tendenciájában a szükségletek irányában elégíti ki azokat. Minden könyvtárosnak fel kell ismernie és meggyőződésévé válnia, hogy társadalmunk elvárásainak egyre kevésbé tehetnek eleget csupán a spontán érdeklődés kielégítésével, hanem mindinkább új olvasórétegek bevonására és az igazi kulturális értékek elsajátíttatására kell törekedniük, megkeresve ehhez az egyáltalán nem könnyű, differenciált tevékenységhez az új, célravezető módszereket.

A községi könyvtáraknak csak céltudatos, önmaguk számára is világosan megfogalmazott és más művelődési intézményekkel összehangolt tevékenysége lehet igazán eredményes, ezért nélkülözhetetlen a munka körültekintő, részletes megtervezése. Már eddig is minden községi könyvtárunk munkaterv szerint dolgozott, ezeket azonban a tartalmi feladatok alaposabb, elemzőbb leírásával kell kiegészítenünk, alaposabban figyelembe véve a tényleges helyi szükségleteket és lehetőségeket. Ebben és az értékelésben is a még tapasztalható egyoldalú mennyiségi szemléletet mindinkább a minőség elsőbbségének kell felváltania.

A jobb működési feltételek szükségessége mellett kiemelten hangsúlyozzuk a jelenlegi lehetőségek jobb kihasználásának, a még "be nem vetett" erőtartalékok fontosságát is. A tömegkapcsolatok szélesítésébe elsősorban a könyvtárosok igyekezzenek bevonni a helyi tömegszervezeteket és társadalmi segítőkét, illetőleg legyenek továbbra is kezdeményezői, bátor sürgetői az olvasómozgalom ügyének. A szakmai feladatok megoldásánál pedig vegyék figyelembe, igényeljék a hálózati alközpont tanácsait, módszertani segítségét.

Imre László

A KÖZSÉGI KÖNYVTÁRAK GYŰJTEMÉNYSZERVEZÉSÉÉRT

Ebben az írásban azokról a könyvtárakról szólunk, melyek a Művelődésügyi Minisztérium szakmai irányelvei szerint "C" típusu könyvtáraknak számítanak, s a könyvtári ellátási rendszer alsó fokát alkotják, illetve kifejlett formájukban alkotni fogják. Ily módon a tanácsai könyvtárügy párhuzamba került az országos településhálózat-fejlesztési koncepcióval.² Megyénkben is kijelölte a megyei tanács az alsófokú településközpontokat.³ Az alsófokú-falusi-településközpontok könyvtárai a C típusu könyvtárak.

A Szakmai irányelvek a lakóhely szerinti könyvtári ellátást olyan rendszernek fogja fel, amelyek központjai a felsőfokú településeken működő, a kor társadalmi, gazdasági és politikai követelményeinek megfelelő tudományos szintű tájékozódásra is alkalmas nagykönyvtárak (A típus). Az ellátás további lépcsőit e nagykönyvtárak tudatosan fejlesztett szolgáltatásaihoz igazodnak. Különösen fontos olvasható a szakmai irányelvekben, hogy az A-B típusu könyvtárak vállalják a tudományos és szakkönyvtárak szolgáltatások optimális szétsugárzását illéve a lakóhely szerinti könyvtári rendszer alacsonyabb egységeiből érkezett speciális igények és kérések feléjük való közvetítését.

A könyvtári rendszerek ilyen optimális működése mellett is szükség, hogy önálló községi könyvtáraink és a fenntartó tanácsok tudják hogy milyen fejlettségi szintet kell elérniük. Jelenleg különböző településeken különböző felkészültségű könyvtárak vannak. Azonban a szakmai irányelvek orientálása alapján fokozatosan törekedni kell a kifejlett alapfokú könyvtár ismérveinek az elérésére. Ezek, az állományt és az olvasószolgálati munkát illetően a következők:

a) gyűjti a nemzeti könyvtermésből az Új Könyvekben referált teljes törzsanyagot és az "ifjúsági" jelzésű irodalmat. Ez éves átlagban 350-400 cím beszerzését jelenti;

b) a magyar nyelvű kézikönyvek és általános segédkönyvek változatott gyűjteményével rendelkezik;

c) olvasószolgálatában tanácsadó-ajánló és saját gyűjteményének keretein belül-tájékoztató tevékenységet végez, figyelemmel a korosztályi és műveltség szerinti igényszintekre. Felnőttszolgálatára heti 20-24 óra. A gyermekek számára elkülönített gyűjteménycsoporttal rendelkezik. Kívánatos, hogy a gyermekek ellátása időben elkülönítve történjen, és heti 12 órát tegyen ki;

d) az állomány szerzői és tárgyi katalógusban van feltárva;

f) mintegy ötven féle magyar nyelvű folyóiratot és hetilapot két napilapot, valamint négy-öt gyermeklapot bocsát használati rendelkezésére.

Most nem térünk ki a létszám a könyvtári alapterület és berendezés kérdéseire, melyet szintén meghatároz a már idézett szakmai irányelv.

A könyvtárak távlati fejlesztésénél azonban valamennyi követelményt figyelembe kell venni.

A jelenleg rendelkezésünkre álló pénzügyi keretek – néhány községet kivéve – nagyon szűkösek. A fenntartó tanácsok öt év múltán sem valósították meg a Megyei Tanács 55/1970. sz. VB Határozatát a közművelődési könyvtárak helyzetéről és tevékenységéről, mely határozat 2. pontja így szól: "A vb a könyvtárügy további fejlesztése érdekében ajánlja a városi és községi vb. elnököknek, hogy a könyvbeszerzési keretek olyan kialakítására törekedjenek, hogy megyénk területén a lakosonkénti könyvbeszerzési keret lehetőleg érje el az 5.- Ft-os összeget."⁴ A vb határozat óta eltelt időben minisztériumi előírás ezt az összeget még magasabbra emelte. Fejér megyében azonban 1974-ben a C típusú könyvtárakban az egy lakosra jutó könyvbeszerzés messze elmaradt a követelményektől, Járási átlagban a következőképpen alakult:

bicskei járás	3,8 Ft/lakos
dunaújvárosi járás	4,0 " "
móri járás	3,4 " "
sárbogárdi járás	3,4 " "
székesfehérvári járás	2,9 " "

Mivel a könyvbeszerzési keretek elmaradnak a kívánatos mértéktől, a községi könyvtárosokra fokozottabb felelősség hárul az állománygyarapítás terén. Ahhoz, hogy a legfontosabb törzsanyagot és kézikönyvet legalább egy példányban megvásárolhassák – a múlt évben például – 20–25.000,- Ft-ra lett volna szükség. Ha pedig számításba vesszük, hogy bizonyos könyvekből (pl. gyermekkönyv) egy példány nem elég, már csak a fiókkönyvtári igényeket figyelembe véve sem, akkor láthatjuk, hogy még a törzsanyagot is erősen válogatva tudják megvásárolni.

Mindezen problémák ismeretében mégis fel kell hívunk községi könyvtárosaink figyelmét a folyamatos, gondos állománygyarapításra. Nem engedhető meg, hogy rendelőjegyzékek sorát hagyják figyelmen kívül – hivatkozva szűkös keretekre. Ezzel a helytelen gyakorlatlal ők is veszélyeztetik a könyvtár presztizsét, elmaradnak a régi olvasók, vagy nem tudnak újakat toborozni. Hiányos lesz a törzs- és kézikönyv állomány, amely az alapfokú könyvtáraknak is feltétele.

Az állománygyarapítás legfontosabb szempontjait helyes, ha gyűjtőkori jegyzékben rögzítik. Erre több okból is szükség van: könyvtárosváltás esetén aránylag zökkenőmentessé tehető az azonos szintű állománygyarapítás. Rendeléseknél az Új Könyvekben alkalmazott minősítések (minősítő jelek) figyelembe vétele mellett, nagy hangsúllyal kell érvényesíteni a település, az ott élő lakosság sajátos igényeit is. Az említett gyűjtőkori jegyzék ezt is figyelembe veszi. A gyűjtőkört ugyanis erősen befolyásolja egy-egy üzem, termelőszövetkezet, állami gazdaság, iskolák vagy művelődési körök jelenléte,

illetve azok profilja. A könyvtárosnak – ha a gyűjtőkört írásban még nem is rögzítették – e területen már most tájékozottnak kell lennie. Ki kell alakítani azt is, hogy milyen jellegű könyvből hány példányt szükséges megvásárolni. A fenti körülmények ismeretében biztonságos és egyenletes lehet az állománygyarapítás – az adott kereteken belül.

Nagyon fontos az is, hogy könyvtárosaink már az év elején tudják, hogy mennyi pénzzel gazdálkodhatnak. Még mindig nem látja be néhány fenntartó, illetve tanácsi vezető, hogy nem lehet bizonytalan ajándékokra vagy december végi pénzmaradványra alapozni intézményeik könyvbeszerzését. Könyvet vásárolni január 1-től december 31-ig kell, s itt nem lehetnek kisebb-nagyobb megszakítások. A rendszertelenség hátrányait – néhány kivétellel – szinte minden községi könyvtárban tapasztaltuk. Kötethiányos kézikönyvek, meg nem vásárolt segédkönyvek és szépirodalmi művek, kötelező olvasmányok egész sora szerepel egy-egy "hiány-listán". S ezek a hiányok sokszor nem is pótolhatók, vagy csak hosszú idő elteltével korrigálható a mulasztás. Kampány-vásárlás, ügynököktől rendelés, Kossuth Kiadó könyveinek átvétele nem megoldás (még akkor sem, ha közülük néhányra valóban szükség van!), sőt az ilyen vásárlás bizonyos értelemben visszaveti a könyvtáros tartalmi munkáját. A Könyvértékesítő Vállalat Könyvtárellátó osztályával kialakított kapcsolat, amit évről évre egyedi szerződés rögzít, – az előbbiekkal szemben – számos előnnyel jár. Két hetenként megküldik az Új Könyvek jegyzékét, melyben a megrendelhető könyvek címleírásai és annotációi, valamint a minősítő jelek segítenek eligazodni a beszerezhető könyvtermésben. A megküldött könyvek pedig már elő vannak készítve könyvtári használatra. (Raktári jelzettel, könyvkártyával, annak tasakjával és katalógus cédulákkal vannak ellátva.) Külön vásárlás esetén pedig ezt az előkészítő és feldolgozó munkát magának a könyvtárosnak kell elvégeznie. Ez pedig nagy gyakorlatot, komoly szakképzettséget és időt igényel, melyre községi könyvtárosaink – különösen a tiszteletdíjasok – nem vállalkozhatnak.

Külön kell említenünk, hogy a fiókkintézményekkel rendelkező könyvtáraknak az állománygyarapítás során a fiókkönyvtárak igényével is számolniuk kell. Igen fontos, hogy folyamatosan ellássák őket új könyvekkel. Évente legalább 200 kötetben határozhatjuk meg azt a mennyiséget, amelyet minimunként kell juttatniuk számukra, letétként. Ahol rosszul alakították ki az anyakönyvtár állományát, ott a letétek ilyen mennyiségű frissítése is akadozik. Nyomatékosan felhívjuk erre a figyelmet azért is, mert több beosztott községünkben, ahol a fiókkönyvtárra minősítéssel megszűnt az önálló szerzeményezés, a fiókkönyvtárosnak megalapozott panaszja, hogy visszaesés történt az új könyvekkel való ellátás színvonalában, a korábbi lehetőségekhez mérten. Magyarán szólva: alig jut, vagy kevesebb új könyv jut el – és olykor nagy késéssel – ezekbe a községekbe! A könyvbeszerzési keretek növelése és a meglévő lehetőségek lelkiismeretes kihasználása tehát – amint az előzőekben már szóvá tettük – fokozott követelmény a fiókkönyvtárakat is ellátó községi könyvtárainknál.

Aki a követelményeknek megfelelően alakítja a könyvtár állományát,

nemcsak a távlatoknak dolgozik, hanem a maga munkáját is könnyeb-
bé teszi. Ismeretes, hogy az olvasók ellátása milyen nehézségekbe
ütközik akár egy kevésbé is hiányos, következtelenséget alig mutató,
viszonylag kis könyvállományból. A szükséges anyagi feltételek elő-
teremtése az első feladat, a teelősséggel végzett szerzeményező mun-
ka a másik, mely minden könyvtári tevékenység alapja. Ennek pedig
az eddiginél eredményesebben kell szolgálnia a gyűjteményszervezést,
C típusú intézményeinkben is.

Jegyzetek

¹ Szakmai irányelvek a tanács-
közművelődési könyvtárak távla-
ti fejlesztéséhez. = Műv. Közl.
1972. /VI. 5./ 11. sz.

² 1007/1971. /III. 16./ Korm. sz.
határozat

³ Fejér megye településhálózat-
fejlesztési terve. = Fejér Megye
Tanácsának Közlönye. 1974.
4. sz.

⁴ Fejér Megyei Tanács Közlönye.
1970. 1-2. sz.

RENDEZVÉNYEK A DUNAUJVÁROSI MUNKÁS ÉS IFJUSÁGI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT KÖNYVTÁRÁBAN

Szakmai körökben régóta ismeretes, hogy a könyv, az olvasás mennyire fontos szerepet játszik az ember ismereteinek bővítésében, tudatának formálásában. Ezt kell elősegítenünk, hatékonytá tennünk a könyvtári munka minden eszközével, nagy gondot fordítva az egyes rétegek olvasási igényeinek vizsgálatára, az olvasási kultúra fejlesztésére, az irodalmi izlésszint emelésére.

Az átgondolt állománygyarapításon, az állomány sokoldalú feltárásán és a tájékoztatás szervezettségén túl, a könyvtári munka fontos részének tekintjük a rendezvényeket, mint az önművelésre nevelés egyik formáját.

Mindezt, s a Munkás Művelődési Központ és Központi Könyvtár felépülésével megváltozott lehetőségeinket figyelembe véve állítottuk össze rendezvénytervünket az 1975. évre.

Az eltelt időszak rövidsége miatt még nincs módunk alaposabb következtetések levonására, elképzeléseink helyes, vagy helytelen voltáról. Inkább terveinkről szólnék kicsit bővebben, természetesen nem elhanyagolva az eddig szerzett tapasztalatokat sem.

Az "Amatőrök irodalmi köre" létrehozásával az volt a célunk, hogy mindazok, akik kedvet, tehetséget éreznek a szépirodalmi műfajokban való megnyilatkozásra, tudatosan elsajátíthassák a mesterség eszközeit. A 25–30 tagú – zömmel fizikai munkásokból és középiskolásokból álló – kör vezetője Kiss Kálmán tanár. A havonkénti összejeveteleken egy-egy irodalmi műfaj sajátosságairól, fejlődéséről, a műbírálat kérdéseiről, az irodalmi kritikák alapelveiről, módszereiről esik szó. A kör tagjai megvitatják egymás munkáit, a legjobbak a Hazafias Népfront klubjában, szerzői esten mutathatók be. Itt említem meg, hogy a Munkás Művelődési Központtal közösen a könyvtár "Dunaújvárosi mozaik" címmel pályázatot hirdetett a város születésének 25. évfordulója alkalmával. A legjobb pályaművek szerzői pénzjutalomban részesülnek, s írásaikat a Dunai Vasmű üzemi lapja publikálja.

Könyvtárunk az Olvasó Népért mozgalmat – többéves gyakorlatot folytatva – egybekapcsolja a szocialista brigádokkal kötött szocialista szerződések rendszerével. A Hazafias Népfront és az Országos Széchényi Könyvtár által – a felszabadulás 30. évfordulójára – kiadott ajánló bibliográfiát felhasználva, segítünk összeállítani a szocialista brigádok olvasási programját. Ezzel párhuzamosan a Művelődési Központtal közösen előadássorozatot indítottunk szocialista brigádok számára. Az egyes előadások témája az Olvasó Népért mozgalom ajánlott könyveinek, illetve szerzőinek bemutatása. A sorozat állandó előadója dr. Jósfa György, a Thália Színház dramaturgja, közreműködője Kertész Zsuzsa, a TV munkatársa, Solohov Emberi sors című

művével indult a sorozat. A jól sikerült előadásnak kb. 90 hallgatója volt.

Havonta egy alkalommal jelentkezik a "Fejezetek a magyar színjátszás történetéből" című sorozatunk, melynek előadója dr. Kónya Judit színháztörténész. Az eddig megtartott három előadás témája a következő volt: A magyar színészet hősikora; Déryné; Egressy Gábor és az 1848-as márciusi események. Terveink között szerepel még egy-egy előadás Schodelnééről, az első magyar operaénekesnőről, valamint Jászai Mariról és Márkus Emiliáról. A második félév tematikájának összeállításánál fokozottan figyelembe vesszük a közönség kívánságait is. A sorozatnak kb. 40-45 fő állandó résztvevője van, zömmel az idősebb korosztályból.

Az "Irodalmi esték" sorozatunk célja az élő és közelmúltban elhunyt kitűnő írók, költők megismertetése, megszerettetése, az olvasásművészet elsajátításának segítése. A sorozat keretén belül Nagy Lajos Három boltoskisasszony című művét Bata Imre irodalomtörténész mutatta be, Schubert Éva és Botár Endre színművészek közreműködésével. Színesítette az előadást, hogy a Rádiótól kapott hangszalagról maga az író vallott életéről és a bemutatásra került kisregényről. Három szovjet költő címmel Rab Zsuzsa költő és műfordító beszélt Jevtusenkó, Vinokurov és Voznyeszenszkij költészetéről. Pármay Éva előadóművész és Pap János színművész tolmácsolták az említett költők műveit. Terveink között szerepel Darvas József, Jókai Anna, Kodolányi János, Raffay Sarolta, Tamási Áron és Szabó Lőrinc bemutatása, illetőleg egy-egy művük részletesebb elemzése.

Az eddigi tapasztalatunk alapján úgy érezzük, szélesebb körben ez lesz a legnépszerűbb, valamennyi rendezvényünk közül. Az előadásokon 120-160 fő vett részt.

Könyvtárunk zenei részlege nagy látogatottságnak örvend. Ez adta az ötletet a "Zenebarátok klubja" megalakítására. Az alakuló ülésre és az első előadásra — melyet Miért népszerű a kamarazene? címmel Sütő Zsuzsa zeneiskolai tanár tartott — februárban került sor. Itt vitatták meg a klubtagok az első félévi programtervezetet is, melyben zenetörténeti előadások, kamarahangversenyek, lemezhangversenyek szerepelnek. (Lásd bővebben a Zenei klub a könyvtárban című írást, az Ezt láttuk rovatban. — A szerk.)

Néhány szót a propagandáról. Rendezvényeinkről hirt adunk a Dunaujvárosi Hírlapban, a Dunai Vasmű üzemi lapjában és a havonta megjelenő Művelődési Naptárban. Az egyes előadásokhoz meghívókat is készítünk, ajánló jegyzékkel az adott téma könyvtárunkban megtalálható irodalmából. Az "Irodalmi esték" rendezvényeire plakátokon is felhívjuk a figyelmet.

SZOCIALISTA BRIGÁDOK VETÉLKEDŐJE ÉS A KÖNYVTÁR

A Városi Pártbizottság és a Dunai Vasmű Szakszervezeti Bizottsága hazánk felszabadulása 30. évfordulójának méltó megünneplésére, szocialista városunk 25. évfordulójának köszöntésére három fordulós vetélkedőt hirdetett meg 1974. decemberében, a város üzemeiben, hivatalaiban dolgozó szocialista brigádok részére.

A vetélkedő célja az volt, hogy szűkebb környezetünk, szocialista városunk múltját, jelenét és jövőjét, országunk 30 éves fejlődését, eredményeit, sikereit minél szélesebb körben tanulmányozzák és ismerjék meg a szocialista brigádok.

A vetélkedő szervezésében és lebonyolításában könyvtárunk, a Munkás Művelődési Központ és Könyvtár is résztvett.

A vetélkedő első fordulója vállalati szinten történt, így a benevezett brigádok saját üzemük történetét, a jelen eredményeit, gondjait és a jövőben elvégzendő feladatokat is jobban megismerhették.

A középdöntő már városi szinten zajlott le, a vállalatoknál legjobb eredményt elért brigádok között.

A középdöntőben a brigádok egyik kiemelt feladata volt a város múltjával kapcsolatos tárgyi és írásos emlékek, lakóinak mozgalmi tevékenységére vonatkozó dokumentumok gyűjtése. Az összegyűjtött anyag a könyvtárba került. A négytagú zsűri itt nézte át és értékelte a dokumentumokat. Nagyon sok értékes irat (pl. az Ideiglenes Nemzeti Kormány birtoklevele, kitelepítési határozat, földkisajátítási okirat stb.) közül válogathattunk a könyvtár helytörténeti anyagának bővítésére. Ezeket részben lemásoltuk, részben fotókópiát készítettünk róluk. Egyben felhívtuk a Múzeum munkatársainak figyelmét is a brigádok által összegyűjtött nagymennyiségű helytörténeti dokumentumra. Így a brigádok sok értékes és érdekes – a műzeológusok előtt is sok esetben ismeretlen – írásos és tárgyi emlékekkel járulnak hozzá a jubileumi évforduló tiszteletére készülő kiállításához. (Városunkban nem ez az első szervezett helytörténeti anyaggyűjtés. A Vasmű Múzeuma részére most is folyamatosan gyűjtik a dokumentumokat a Vasmű szocialista brigádjai.)

Könyvtárunk vállalta azt a feladatot is, hogy a szocialista brigádok részére biztosítja a zavartalan felkészülés lehetőségét. Ehhez a hónapokig tartó (január – február – március) munkához a helytörténeti kutatószoba állt rendelkezésükre. Itt megtalálhatták sokoldalúan feltárt helytörténeti anyagunkat és a vetélkedő más témaköréhez szükséges, itt összegyűjtött irodalmat is. A vetélkedő fordulónak egyre magasabb szintű követelményeihez igazodva a brigádok egyre többen és több alkalommal keresték fel könyvtárunkat. Munkájuk könnyítésére soron kívül beszereztük Miskolczi Miklós: Az első évtized című könyvét, az új dunaújvárosi térképet stb.

A vetélkedő döntőjén résztvevő brigádok magas tudásszintről tettek tanúságot.

Ugy gondolom, hogy a brigádtagok lelkiismeretes munkája mellett a magas színvonal eléréséhez Könyvtárunk és könyvtárosaink is eredményesen járultak hozzá.

Szabó Zoltánné

30 ÉV

GYERMEKKÖNYVTÁRI OLVASÓPÁLYÁZAT DUNAUVÁROSBAN

A Munkás és Ifjúsági Művelődési Központ Könyvtárának gyermekrészlege ez év februárjában pályázatot hirdetett, hazánk felszabadulásának 30. évfordulója alkalmából. A következő felhívást tettük közzé, küldtük meg 200 példányban a város általános iskoláiba:

30 ÉV

Pályázati felhívás az általános iskolák felsőtagozatosai részére

Hazánk felszabadulásának 30. évfordulója alkalmából ajánló bibliográfiát állítottunk össze, a Munkás Művelődési Központ gyermekkönyvtárában megtalálható könyvekből, melyet mellékelünk. Ha részt akarsz venni pályázatunkon, töltsd ki a jelentkezési lapot, és február 5-ig küldd el a könyvtárba!

Apályázat feltételei:

- 1) Olvass el minél több művet a bibliográfiában felsoroltakból!
- 2) Oldj meg egyet az alábbi feladatok közül:
 - a) Válassz ki egy művet, ird le, miért tetszett. Melyik szereplő volt számadra a legkedvesebb, miért, jellemezd a szereplőt!
 - b) Irdd le, milyen történelmi események voltak a világban akkor, amikor az általad választott regény játszódik. (Térképet is rajzolhatsz hozzá.)
 - c) Állíts össze egy irodalmi szinpadi műsort (legfeljebb 10 perceset) a felsorolt művek alapján!

A pályázatot március 15-ig kell leadni a gyermekkönyvtárba. A pályamunkára irdd rá a neved, címed, iskolád, osztályod!

Az értékelés március 28-án, pénteken délután 3 órától lesz. A legjobb munkákat beküldők játékos vetélkedőn vehetnek részt, amelyen csoportok versenyeznek egymással, történelmi és irodalmi kérdésekre válaszolnak.

A pályázattal kapcsolatos kérdésekkel forduljatok a gyermekkönyvtárosokhoz!

Sikeres munkát kívánunk!

Az 50 jelentkező közül végül 25-en vettek részt a pályázaton: ennyi munka érkezett be a beadási határidőig, március 15-ig. Az értékelés során 18 gyermek kapott könyvjutalmat, eredményes munkájáért.

Emellett valamennyi pályázó kézhez kapta teljesítményének írásos bírálatát, a szükséges biztató szavak kíséretében.

A pályázat sikeréről szólva annyit el kell mondanunk, hogy csaknem minden gyerek nagy ambícióval, maximális teljesítményre törekedve dolgozott. Ezt nemcsak az eredeti megoldásokra, egyéni hangra törekvő és gondosan összeállított tartalom tükrözte, de a szép, tiszta külalak és az illusztrációs anyag (rajzok, térképek) színvonala is.

Az irodalmi összeállítások – egy kivételével – jól szerkesztettek voltak, a részletek logikus és kifejező sorrendben következtek egymás után. Nem hagyhatjuk említés nélkül, hogy többen jó érzékkel mellőzték az alkalomra unalomig ismételt, minden szavalóversenyen és műsorfüzetben előforduló verseket. Akadt olyan gyerek, aki a világháború előtti Magyarországot egymást erősítő József Attila- és Petőfi-idézetekkel érzékeltette. Legtöbben összeállították műsoruk zenei anyagát is; a részletek között az iskolai énekkarból ismert kórusműveken kívül Csajkovszkij VI. szimfóniája, Beethoven V. szimfóniája, Dvořák Új világ szimfóniája is szerepelt, a választott tétel megjelölésével. A zenei betétek többnyire megfeleltek a környezetükben lévő versek hangulatának, legtöbbször új gondolatot vezettek be. Nem minden esetben sikerült a zenei és az irodalmi anyag stílusegységének megteremtése, de ez – úgy gondoljuk – felnőtteknek sem könnyű feladat.

A történelmi munkák legnagyobb erényeként a lényeglátást, az ügyes, tömör fogalmazást említhetjük. Sokat elárult a gyerekek történelemszemléletéből, hogy kiknek a szavait találták idézésre méltónak. Tetszett egy ötödikes gyerek munkája, aki D. Major Klára Lángoló világ című könyvéből az ellenállás jelképévé vált alakot, Manolisz Glezost találta a legszimpatikusabbnak. A legjobb történelmi dolgozatot egy nyolcadikos gyerek készítette; György István Kétezeröttszázan voltak című könyve alapján Buda felszabadításáról írt. A felrobbantott hidaktól a felszabadulás napjáig minden lényeges hadműveletre kitért, szabatos, tömör, felnőttek is becsületére való előadásban.

A könyvelemzések között előfordult egyszerű ismertetés, de volt, aki saját véleményét, kritikai észrevételét is megírta. Egy hatodikos fiúnak kisgyermekkorai élményei, a nagypapa háborús meséi, a mesék nyomán támadó álmódoszásai fogalmazódtak meg, és a könyvvel való első kapcsolata jutott eszébe az olvasott mű alapján. Egy másik pályázó szemére vetette Tatay Sándornak, hogy a Bújdosásunk története című könyvében elnagyolja, majd teljesen szem elől veszi Miklós figuráját.

Az értékelés után játékos vetélkedő következett; ellenőriztük, milyen mélységben sajátították el a gyerekek azt az anyagot, melyet önszántukból dolgoztak fel. Az eredményt kielégítőnek találtuk, a pályázatot pedig egészében feltétlenül sikeresnek. A gyerekek önálló munkája, eredményes alkotótevékenysége egyértelműen bizonyítja ezt.

Zombory Mária

ÚJ MÓDSZER A KÖNYVTÁROSOK ALAPFOKU VIZSGÁZTATÁSÁRA

A Fejér Megyei Könyvtáros 1974. évi 4. számának Hírek rovatában rövid tájékoztató adta tudtul, hogy "Az alapfokú könyvtárosképzés és vizsga gyakorlatát új módszerekkel módosította a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár. A szakismereteket tankönyvből egyénileg elsajátító 30 tanácsi könyvtárost a továbbiakban is a hálózati alközpontokban szervezett csoportos konzultációk és helyszini instrukciók segítik a felkészülésben. Új vonás, hogy a vizsgázók nem tételeket húznak majd, hanem lényegében tudásuk egészéről és gyakorlati alkalmazásáról adnak számot – a saját könyvtárukban lebonyolított és a hagyományostól sok tekintetben eltérő vizsgán."

1975. első negyedévében 34 dolgozó szerzett alapfokú könyvtárosi képesítést a Megyei Könyvtár által szervezett vizsgákon. Többségük községekben működő tiszteletdíjas könyvtáros, kisebb részük a Megyei Könyvtár, illetőleg a dunaujvárosi Munkás és Ifjúsági Művelődési Központ Könyvtárának kezdő dolgozói.

A vizsgákra való felkészítést a hálózati alközpontok igazgatói és módszertani munkatársai végezték, a korábbi gyakorlatnak megfelelően. A vidéki munkatársaknak egy-egy közös konzultációt tartottak, a központi könyvtárban dolgozóknak több alkalommal is. A felkészüléshez tematikai jegyzéket készített a Megyei Könyvtár módszertani csoportja az alapfokú tankönyv alapján, mely 15 kérdéscsoport köré fogta össze a tudnivalókat. Minden – többféle ismeretanyagot tartalmazó – "tétel" összeállításánál figyelembe vettük a gyakorlati szempontokat is, és eltértünk a tankönyvi sorrendtől. Így kerültek egy kérdéscsoportba például: a "Könyvtári statisztikák (állománygyarapítás, olvasók nyilvántartása, forgalom nyilvántartása)", "A könyvtárhasználat előfeltételei (állomány, helyiség, berendezés, nyitvatartási idő, a könyvtárhasználat szabályai)", vagy "Az állománygyarapítás szempontjai. Saját könyvtárának gyűjtőköre. Az állománygyarapító munka menete (A rendeléstől a leltározásig)". A kérdés-csoportok felsorolása után meghatároztuk a követelményeket is:

- 1) Tájékozottság a fenti kérdésekben a tankönyv alapján;
- 2) Két-három mű címlírása a helyszinen;
- 3) Betürendbe és szakrendbe sorolás a helyszinen;
- 4) Saját könyvtárának rendben tartása a tanultak alapján.

A 15 kérdés a felkészüléshez adott szempontokat, de alkalmas volt a központban (Dunaújvárosban és Székesfehérvárott) vizsgázók szóbeli tételének is.

Az új vonást – melyről az előzetes hirben szóltunk – az jelentette, hogy vidéki, tiszteletdíjas könyvtárosainkat nem hívtuk be vizsgázni,

hanem a vizsgabizottság kereste fel őket községükben. A kijelölt időpont előtt két héttel mindenkit levélben értesítettünk, hogy mely napon, hány órakor tartózkodják a könyvtárban. Így percnyi pontossággal sikerült beosztanunk az időt, s naponta 3-4 könyvtáros felkészültségéről győződhattünk meg. Az új módszerű vizsgáztatásnál a következő menetet alakítottuk ki: néhány percig elbeszélgettünk a könyvtárossal a tananyag elsajátításának módjáról, a felkészülés esetleges problémáiról. E rövid beszélgetéssel meggyőződhattünk arról, hogy az illető könyvtáros foglalkozott az elsajátítandó anyaggal és kész arról beszélni. E bevezetés után a polcról válogatott 2-3 könyv címleírását kellett elkészíteniük. Ha a polcon lévő könyvek kartonjai között pontatlan, rossz címleírásokat találtunk, azokból többet válogattunk. Amíg készültek a címleírások, megnéztük a könyvtári nyilvántartásokat (címleltárkönyv, csoportos leltárkönyv, olvasók nyilvántartása, munkanapló, raktári kartoték) és a raktári rendet. Ha a raktári kartotéket hibátlanul találtuk, akkor a betürendbe és szakrendbe sorolás feladata elmaradt a vizsgán. Ha megfelelő volt a nyilvántartások vezetése és a raktári rend is, még néhány átfogó, elméleti jellegű kérdés következett, és lényegében befejeződött a vizsga. Ahol kisebb-nagyobb hiányosságot tapasztaltunk, olyan kérdésekkel irányítottuk a beszélgetést, hogy a vizsgázó maga rájöjjön a hibákra. A vizsgázó bizonytalansága esetén szinte valamennyi kérdés-csoportot részletesen megbeszélünk, s így lényegében a kiegészítő kérdésekkel a teljes tudásáról, annak szintjéről kaptunk megbízható képet.

A fent leírtak alapján, több tényező együttes figyelembe vételével értékeltük a teljesítményt, és a minősítő jegyet a helyszínen, rögtön közöltük. Az alapfokú könyvtárosi vizsgáról szóló bizonyítványt utólag, egy-egy terület vizsgájának befejeztekor adtuk át. A vizsgabizottságban a Megyei Könyvtár igazgatója, módszertani csoportvezetője és a járási könyvtárak igazgatói vettek részt – attól függően, hogy melyik járásban vizsgáztattunk. (A vizsgabizottság valamely tagjának akadályoztatása esetén a Megyei Könyvtár módszertani csoportjának egyik tagja vagy az olvasószolgálat vezetője egészítette ki a bizottságot.)

Néhány számadat is ide kívánkozik, ha össze akarjuk foglalni a tapasztalatokat. Összesen 36 vizsgázóval foglalkoztunk ebben az időszakban; 34-en tettek sikeres vizsgát, ketten nem feleltek meg a követelményeknek. A vizsga nyolc egésznapos kiszállást igényelt; közülük egy nap a dunaújvárosi volt, ahol nagyobb számban vizsgáztak, részben hagyományos módon. A 34 kolléga közül jelesen végzett 7, jól 14, közepesen 7 és megfelelően 6 fő.

Tartalmi és minőségi szempontból is jól bevált ez az új vizsgáztatási módszer. Ugy találtuk, hogy mind a vizsgázó kollégák, mind a vizsgabizottság tagjai jól hasznosíthatják az ilyen találkozásokat, és gyümölcsöztethetik a későbbi jobb munkában. Elkerültük a felesleges vizsgaizgalmakat és azt a nagy tévedési lehetőségeket, hogy aki könnyen tanul, "szerencsés tételt" húzott és jól tud beszélni, jelest kapjon, ha otthon hanyagul dolgozik is; vagy megfordítva: alul értékeltjük, aki izgalomban esetleg gyengén szerepel, de saját könyvtárában

ÚJ MÓDSZER A KÖNYVTÁROSOK ALAPFOKU VIZSGÁZTATÁSÁRA

példás rendet tart, jól dolgozik. Végül a vizsgáztatásnak ez a módszere szinte teljesen kizárja az értékelés esetlegességét abban a tekintetben is, hogy a vizsgázók szóbeli és gyakorlatban mutatott teljesítménye széles ismeretanyag elsajátításának és alkalmazásának minőségét teszi reálisan értékelhetővé. Ez pedig, úgy véljük, az alapfokú könyvtárosképzés szempontjából éppen az egyik legfontosabb követelmény.

Az összegyűjtött tapasztalatok igazolták elképzelésünket, és a következőkben is hasonló módon kívánjuk lebonyolítani az alapfokú könyvtárosi vizsgákat. A jövőre vonatkozóan a konzultációk megszervezésében, lebonyolításában van még javítani való: több alkalmat vagy hosszabb időt kell biztosítani az előzetes megbeszélésekre, s itt inkább a közös konzultációkon a hangsúly, ahol mások kérdéseiből is tanulhatnak a résztvevők. Bebizonyosodott, hogy könnyebben, jobban vizsgáztak azok a kollégák, akik nem maradtak távol ezekről a konzultációkról.

Hegedüs Éva

EREDMÉNYES PROPAGANDAMUNKA
A SZÉKESFEHÉRVÁRI KÖNNYŰFÉMMŰ
MŰSZAKI KÖNYVTÁRÁBAN

Megkésve kaptuk kézhez a Székesfehérvári Könnyűfémmű Műszaki Könyvtárának beszámolóját a múlt évi Műszaki Könyvnapok alkalmából kifejtett tevékenységükről. Ebből nemcsak a Könyvnapok lezajlott eseményeiről tájékozódhatunk, hanem képet alkothatunk a könyvtárban folyó sokirányú munkáról, az eredményes propaganda tevékenységről is. — Az 1974. évi Műszaki Könyvnapok kapcsán a Műszaki Könyvnapok Országos Szervező Bizottsága, a Kulturális Minisztérium, az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ és a Szakszervezetek Országos Tanácsa közös pályázatán a Székesfehérvári Könnyűfémmű Műszaki Könyvtárának két dolgozóját — Toldi Nándornét és Gergely Irént — jutalomban részesítették.

A Műszaki Könyvnapok országos rendezvénysorozata 1974. október 9-től 31-ig tartott. Nálunk, a Székesfehérvári Könnyűfémmű Műszaki Könyvtára és az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület fehérvári csoportja rendezésében október 21-én kezdődött.

Előkészületei szeptember elejére nyúltak vissza. Propaganda anyagot kértünk a Műszaki Könyvkiadótól, jelentős mennyiségű új szakkönyvet szereztünk be. Felkértük az előadót, és szétküldtük a meghívókat az érdekelteknek (NIMDOK, NIM Műszaki Könyvtára, ALUTERV Műszaki Könyvtára, FÉMKUT Műszaki Könyvtára, Megyei Könyvtár, VIDEOTON Műszaki Könyvtára, OMBKE helyi csoport tagjai, a Könnyűfémmű szocialista brigádjai stb.). Házilag készítettünk "kombinációs" plakátokat — több mint tizet —, melyeket a gyár területén helyeztünk el. Az üzemi lap, a Fejér megyei Hírlap, a Népszava és a Dunaujvárosi Hírlap is megemlékezett a rendezvénysorozatról. Megjelentettük kiadványunk, a Szakirodalmi Tájékoztató különszámát, melyet a Könyvtár legújabb szakkönyv-szerzeményéből állítottunk össze.

A Könyvnapok és egyben a könyvkiállítás megnyitására 1974. október 21-én 14 órakor került sor a könyvtár melletti tanácsteremben. A megjelenteket Csömöz Ferenc, az OMBKE helyi csoportjának titkára köszöntötte, s rövid bevezetőjében méltatta a könyvnapok jelentőségét, az országos intézmények, szervezetek és a könyvszakma (kiadók, terjesztők, könyvtárak) e közös akciójának célját.

Korunkban — a XX. század utolsó negyedének küszöbén —, amikor a tudomány közvetlen termelőerővé válik, amikor az új felfedezések a mindennapi munkához adnak közvetlen segítséget, nem tekinthetők ele-

gendőnek, lezártak az oktatási intézményekben szerzett ismeretek. Szükséges az új módszerek, a korszerű technológiai eljárások ismerete és alkalmazása. Bár nem könnyű az eligazodás az új ismerethalmazban, a feldolgozás elengedhetetlen a szakember számára. Csak így módon képes új elképzelésekkel, ötletekkel, újításokkal hozzájárulni a termelés fejlettebbé tételéhez.

A műszaki irodalom ehhez az alkotó munkához kíván segítséget nyújtani közvetítő egységei, a kiadók, terjesztők és könyvtárak révén. A Műszaki Könyvnapok is a szakmai tudás jelentőségét kívánják tudatosítani, s felhívni a szakemberek – mérnökök, technikusok, szakmunkások – figyelmét arra, hogy a technika és tudomány fejlődésével együtt haladni csak az új eredményeket ismertető szakkönyvek, szakfolyóiratok tanulmányozásával lehet.

A megnyitó után dr. Báránszky-Jób Imre okleveles gépészmérnök tartott előadást, "A magyar alumíniumipar fejlődése a magyar műszaki irodalom tükrében" címmel. Ezen 51-en vettek részt. Az előadó igen szemléletesen, grafikonokkal is érzékeltette, hogy az alumíniumipar termelésének növekedését hogyan követte a szakirodalom, a könyvkiadás növekedése. Kiemelten beszélt dr. Geleji Sándor "Alumínium kézikönyvéről", dr. Domony András, "Alumínium kézikönyv" és az "Alumínium hulladékok felhasználása" című könyveiről, valamint Kurovszky István "Alumínium" című munkájáról.

A megnyitó és az előadás után a vendégek megtekintették a könyvtár olvasótermében megrendezett szakkönyv-kiállítást. Itt Csömöz Ferenc, az OMBKE helyi csoportjának titkára és Toldi Nándorné, a könyvtár vezetője ismertették a könyvtár tevékenységét, szolgáltatásait.

Egy jól működő szakkönyvtár aktív résztvevője a mindennapi termelő munkának. A könyvtár, túllépve hagyományos feladatán, a tároláson, ma az információs központ szerepét tölti be. Felvilágosítást nyújt adatokról és eredményekről, irodalomkutatást és témafigyelést vállal, naprakészen bocsátja rendelkezésre a folyóiratokban megjelenő új információk tömegét. A szakember nem nélkülözheti ezt a fontos tájékozási bázist.

1974. október 1-én könyvtárunk szakkönyvállománya elérte, sőt meghaladta a 10 000 kötetet. Ennél is jelentősebb – keresettség, és nagy forgalma miatt – 3000 példányos fordítás-állományunk, hiszen a legújabb szakmai eredmények tolmácsolója a gyors átfutású folyóiratcikk. Folyóiratállományunk 500 kötet, és 179 külföldi és magyar periodika érkezik havonta folyamatosan. Ebből 34 nyugati, 35 demokratikus országokból, a többi magyar nyelvű. Ezek a könyvtárban helyben olvashatók. Folyamatosan gyűjtjük a szabadalmakat, a gyártmányismertetőket, katalógusokat, tanulmányúti beszámolókat és kutatási jelentéseket. A szabadalmak és fordítások többszempontú visszakeresését fénylyukkártya-katalógus biztosítja.

A könyvtár szakkönyvállományát két katalógus tárja fel: ETO rendszerű szak- és szerzői betűrendes katalógus.

Az olvasóteremben található a kézikönyvtár, amely az általános és szaklexikonoktól és szótáraktól kezdve a zsebkönyvekig a leggyakrabban használt szakirodalmat tartalmazza. Ugyancsak itt található a mik-

rofilm-leolvasókészülék, amely a mikrofilmek helybeni tanulmányozását teszi lehetővé.

A szabadalmi tájékozottság növelésének érdekében 1973. március 1-től bővítettük információs szolgálatunkat. Mivel a szabadalmi leírások 95 %-a idegen nyelvű, és a rövid magyar nyelvű tartalmi kivonat nem adhat teljes tájékoztatást, ezért szakfordítói ügyeletet szerveztünk a leírások tanulmányozásának megkönnyítésére. A fordítói szolgálat keretében minden héten csütörtökön délután 1-től fél 4-ig angol, francia, német és orosz nyelvű fordítók állnak a szakemberek rendelkezésére, olvasótermünkben.

A könyvtár-ismertető után a résztvevők megtekintették a szakkönyvkiállítást. A kiállításon az alumínium alakításával, megmunkálásával kapcsolatos irodalom mellett megtalálhatók voltak az elektrotechnika, a gépészet, gépipar szakkönyvei éppúgy, mint az alaptudományok (kémia, fizika, matematika) legfrissebb irodalma s a népszerű, a közlekedéssel és járműiparral kapcsolatos újdonságok is. Két grafikon mutatta be a Műszaki Könyvtár könyv- és fordításállományának alakulását az elmúlt tíz esztendőben. A kiállítás október 21-től 31-ig tartott.

Az 1974. évi Műszaki Könyvnapokra hét kiadó 53 könyvet jelentett meg, összesen csaknem 300 ezer példányban. A kiadványok zömét (37-et) a Műszaki Kiadó gondozta. Ebből a gazdag választékból állítottuk össze a könyvvásár anyagát és frissítettük fel a Műszaki Könyvtár szakkönyvállományát is.

A Műszaki Könyvkiadó az utóbbi időben mindinkább feladatának tekintti a szakmunkások szakképzettségének fokozását, összefüggésben a munkásosztály általános műveltségi szintjének emelésével. Emellett igyekszik kielégíteni nemcsak a felsőfokú oktatásban résztvevők igényét, hanem segítséget nyújt az érdeklődőknek önképzésükhöz, az úgynevezett népszerű tudományos kiadványokkal is. E törekvés sikerét bizonyítja az a tény, hogy vállalatunk három üzemében, illetve gyáregységében lebonyolított könyvvásáron a fizikai munkások alkották a vásárlók 75-80 %-át. A könyvvásár, melyet október 22-én a Szélesszalag Hengerműben, október 24-én a Prémű Gyáregységben és 25-én a Mechanikai Karbantartó Üzemben rendeztünk, mindhárom napon 12-től 15 óráig, eredményes volt. Igazolja ezt a vásár forgalma: 107 mű talált gazdára, összesen 4150 Ft értékben. Ha összehasonlítjuk szerény is ez az eredmény, de mutatja, hogy vállalatunk dolgozói áldoznak szakmai továbbképzésük érdekében, és igénylik, hogy tartalmában és megjelenésében egyaránt színvonalas műszaki kiadványokkal gazdagítsák házi könyvtárukat. (Könyvtárunk is jelentősen gyarapodott a Műszaki Könyvnapok alatt: 385 kötet került ekkor, összesen 15 136 Ft értékben az állományba.)

A rendezvényekről cikket írtunk a Munkanapok című üzemi lapunk és a Fejér megyei Műszaki Élet című, negyedévenként megjelenő folyóirat számára. Mindkét lap képeket is közölt.

A Műszaki Könyvnapok vállalati rendezvénysorozata eredményesnek bizonyult, és elmondhatjuk, hogy érdemes volt így megszerveznünk.

Gergely Irén – Toldi Nándorné

Könyvtár		Önálló intézmények és fiókok száma	Állomány (kötet)	Állomány- gyarapításra fordított összeg (Ft)
Megyei		1	111 614	427 947
Nagyközs. járás*	Bicske	7	25 972	83 844
	Mór	5	27 673	114 840
	Sárbogárd	5	27 663	60 686
Székesfehérvár		11	67 897	211 883
Községi	Bicskei j.	24	83 988	185 352
	Dunaújvárosi j.	23	99 996	220 528
	Móri j.	21	77 026	199 277
	Sárbogárdi j.	31	110 829	201 090
	Székesfehérvári j.	49	181 139	261 795
Autókönyvtár		[3]	13 640	8 617
Tanácsi összesen		160	746 129	1 716 489
Szakszervezeti		175	386 789	1 184 965
Megye összesen		335	1 132 918	2 901 454

* Községiből kiemelt adatok

KÖNYVTÁRAINAK ÉS KÖNYVKÖLCSÖNZŐINEK 1974. ÉVI ADATAI

Olvasók száma		Látogatók száma	Kölcsönzött kötetek száma	Rendezvények száma
Összesen	14 éven aluli			
7 228	1 457	90 079	191 980	27
1 775	783	17 915	44 380	29
1 532	487	14 312	51 252	8
1 703	845	16 375	46 816	82
4 557	674	60 248	166 478	73
5 693	2 572	67 067	167 925	93
6 682	2 786	54 647	144 125	274
4 486	1 910	53 126	132 577	59
6 931	3 069	65 151	171 342	182
11 079	4 603	129 451	357 609	180
104	42	801	2 683	—
46 760	18 113	520 570	1 334 719	888
32 423	3 813	255 006	638 894	137
79 183	21 926	775 576	1 973 613	1 025

Az IKARUS Székesfehérvári Gyára a város déli peremén települt, a központtól mintegy 3-4 kilométer távolságra. A gyár története a 20-as évekig vezethető vissza. Abban az időben egy kis műhely kezdte meg itt működését "Aerofort" fedőnév alatt, és az első világháborúból megmaradt repülőgépek javításával foglalkozott. Katonai jellegét továbbra is megtartotta a létesítmény. 1926-ban a külföldi és hazai gépek javítása mellett kis sorozatban saját tervezésű motoros és vitorlázó repülőgépeket kezdett gyártani, majd 1936-tól ejtőernyőket is. Az 1940-es évektől, a II. világháború időszakában újabb bővítések következtek. 1944. március 19-től a repülőgépeket, repülőteret német parancsnokság alá helyezték. A felszabadítási harcok időszakában a repülő műszaki egységet nyugatra telepítették, az értékes gépparkkal együtt. Az itt maradt berendezésekkel a háború befejezéséig és utána is a Vörös Hadsereg légierejének gépeit javította az objektum.

1950-ben megalakult a Motorjavító Állami Vállalat, s ezzel megváltozott az üzem feladata is: a "polgári" gyártmányok kerültek előtérbe. Töltős-indítókocsit, autóvillamossági próbapadot, televízió adáshoz szükséges tükröket, antennákat készített a vállalat, és gépkocsikat javított. 1958-ban újabb névváltozás (Általános Mechanikai Gépgyár) után megkezdődött a munkásszállító kisbuszok (bányászbuszok), trolibusz pótkocsik stb. gyártása. Az AMG emblémát viselő gyártmányok már külföldre is eljutottak. Kutatási célokra szeizmikus gépkocsik készültek, továbbá műhelykocsik, daruskocsik, próbapadok, tárgoncák, az élelmiszeripar számára sajtkeverő kádak stb.

könyvtárról könyvtárra

AZ IKARUS
KAROSSZÉRIA ÉS JÁRMŰGYÁR
SZÉKESFEHÉRVÁRI
GYÁRÁNAK
MŰSZAKI KÖNYVTÁRA

1963-ban a magyar ipar átszervezése során az ÁMG egyesült a nagyobb múltú, világszerte ismert budapesti IKARUS Gyárral. Ettől kezdve a gépkocsigyártás került előtérbe; a hűtő-, termosz-, műhely-, tüzoltó-, tejszállító, bútorszállító, kenyérszállító kocsik készítése. Az 1968-as kormányhatározat a közúti járműgyártást központi, kiemelt programmá nyilvánította, amelynek értelmében az autóbuszgyártást fokozni kell. Hatalmas beruházások következtek. 1970-ben már 2023 darab gépkocsi hagyta el a gyárat, 1974-ben, december elsejéig elkészült 3700 darab autóbusz. Naponta 10-14 modern formatervezésű autóbusz gördül le a korszerű gyártósorról. 1974. decemberében a XI. pártkongresszus tiszteletére felajánlott buszok már terven felül készültek.

Az 1952. év vége és az 1953. év eleje tekinthető a könyvtáralapítás idejének. A repüléssel kapcsolatos irodalmon kívül a gépkocsigyártás és javítás irodalma tartozott ekkor a könyvtár fő gyűjtőkörébe.

Kezdetben a Szerszámszerkesztés dolgozói társadalmi munkában, mellékfoglalkozásként látták el a könyvtárosi teendőket. Ebből az időből leltárkönyvek vagy egyéb hiteles okmányok nem maradtak fenn. Kis füzetbe írták be a vásárolt könyvek címét, a szerző és a beszerzési ár feltüntetése nélkül. 1956-ban a Gyártmányyszerkesztésbe került át a könyvtár. Állománya időközben jelentősen gyarapodott, s ez mind sürgetőbben vetette fel önálló könyvtáros alkalmazását. Csak később vált ez valóra, amikor a

Műszaki Fejlesztési Osztályhoz csatolták a könyvtárat: 1962-ben. Egy nagy, zárható szekrényt készítettek ekkor, melyet a tanácsteremben helyeztek el. A könyvtáros a szomszéd irodában dolgozott. Akkor kölcsönzött, amikor éppen nem volt értekezlet, 1963-ban ismét költözött a könyvtár. Néhány év múlva újabb helyet jelöltek ki számára; a gyár fejlesztése, a nagy beruházások megindulása következtében ugyanis kellett a hely az újabb irodáknak. Végül egy 20 négyzetméteres, emeleti helyiségben "állapodott meg" hosszabb időre; ekkor már kisebb alapterületen el sem fért volna az állomány. Nehéz évek voltak ezek. Az emeleti szint nagy terhelése miatt napról-napra jobban repedtek a falak, az épület veszélyessé vált. Amikor a zsúfoltság már lehetetlenné tette a gyarapítást is, 1973. nyarán megkapta a könyvtár a jelenlegi, tágasabb helyiségét.

Állománygyarapításra mindig az igényeknek megfelelő összeg áll rendelkezésre. Évente biztosítanak a műszaki fejlesztési alapból bizonyos összeget a műszaki irodalom beszerzésére, propagandára és a műszaki fejlődést elősegítő egyéb tevékenységre. A könyvtárosok, a fordító illetményét is ebből az alapból fizeti a gyár.

Néhány adat az állomány nagyságának alakulásáról: 1955-ben 1550 kötet könyv volt a műszaki könyvtár állománya; 1960-ban 3107, 1966-ban pedig 6064 kötet könyv, 187 kötet folyóirat és 843 db. szakcikk-fordítás. (1968-ban már közel 230 000 forintot költöttünk állománygyarapításra.) 1970. december 31-én 11 671, 1973. végén pedig 15 188 könyvtári

egység állt a dolgozók rendelkezésére, csaknem 1 millió forint értékben. Időközben természetesen törlés is történt; az elavult, illetve feleslegessé vált anyagot kivontuk a könyvtár állományából.

Tervszerűen fejlesztettük folyóirat-állományunkat is. 1960-ban még csak 12 magyar és 9 külföldi periodika járt a könyvtárba. A 60-as években devizakeretek szabályozták a külföldi folyóirat-megrendeléseket. Amikor a budapesti IKARUS-szal egyesültünk, devizakeretünket a törzsgyár a saját keretéhez csatolta. Ezekben az években csak kölcsön kaptuk egy-egy hétre a folyóiratokat. 1968-tól nincs kötött keret, ettől kezdve szabadon rendelhetünk könyvtárunk részére külföldi periodikákat. Míg 1970-ben 16 külföldi és 44 magyar, 1973-ban 37 külföldi és 45 magyar folyóiraatra fizettünk elő; ezen felül néhány lapot előfizetés nélkül küldenek külföldi cégek.

Jelentős évente a könyvtárba kerülő folyóiratcikk-fordítások száma is. Kezdetben jórészt gyáron belül oldottuk meg ezt a feladatot, de az igények növekedésével fordító irodákhoz kellett fordulnunk. Míg 1963-ban csak 82 db. fordítás készült, 1968-ban 521, 1973-ban pedig már 4535, amelynek értéke 370 487 forint. Prospektus 1625 db. volt 1973. végén, összesen 36 467 forint értékben.

Az állomány növekedésével párhuzamosan emelkedtek a könyvtárhasználat és a forgalom adatai is. 1955-ben még csak 65 olvasót és 74 kötet kölcsönzést mutat a nyilvántartás. 1961-ben 180-an iratkoztak be, és 1025 kötet volt az évi forgalom. 1970-ben 569 olvasó 12 178 db. dokumentumot

kölcsönzött; 1973-ban 845 dolgozó vette igénybe a könyvtár szolgáltatásait, 7968 db. kiadványt kölcsönzött, és 4763 esetben olvasott helyben, illetve tekintett be a szakirodalomba.

Mint az előzőekben már említettem, a kezdeti időben a Szerszám-szerkesztés, majd a Gyártmány-szerkesztés dolgozói kezelték a könyvtárat társadalmi munkában, és ők voltak a használói is. Később, 1961-ben Balogh Lajosné részfoglalkozású, 1962-ben Debreceni Ferencné már függetlenített könyvtárosként tevékenykedett, technikus szakképzettséggel. 1963-ban e sorok írója vette át – és azóta is végzi – a könyvtárosi teendőket; 1960-tól 1974. augusztus 1-ig a gyár szakszervezeti könyvtárának kezelését is ellátta, társadalmi munkában. 1969-ben kiegészítőként Makk Margit került a könyvtárba, aki először a kézbesítési munkákat végezte, majd mindjobban elsajátította a könyvtárosi ismereteket. Leérett-ségizett, alapfokú könyvtárosi szakszorgalmát tett, beiratkozott a szombathelyi Tanárképző Főiskola népművelés-könyvtár szakára. 1974. augusztus 1-én már mint Lakatos Ferencné vette át a szakszervezeti könyvtár vezetését. (Helyébe Besszer Miklósné technikus jött a műszaki könyvtárba.) A két könyvtár kézbesítési és egyéb kiegészítő munkáit egy személy látja el. A műszaki könyvtár jelenleg az Igazgatási Főosztályon belül a Propaganda és Dekorációs Osztályhoz tartozik szervezetileg.

Kedvező az új, 1973-ban kapott helyiség fekvése: a fő közlekedési útvonaltól néhány méterre, az üzemi étteremmel majdnem

szemben; a földszinten található. Alapterülete 56 négyzetméter. Sajnos, ebben az egyetlen teremben van a raktár is, a helybenolvasási lehetőség is. A maximális térkihasználás érdekében tömör raktározásra tértünk át 1973-ban. A fémből készült 11 gördülő állványon 462 folyóméter polc áll rendelkezésre. Itt tároljuk a könyveket, a folyóiratok évfolyamait, a prospektusokat, a fordításokat stb. Egy nagy méretű, egész falat betöltő és egy kisebb szekrényben található a kézikönyvek valamint a kurrens folyóiratok.

Helybenolvasásra egy hosszú asztal és 6 db. szék áll rendelkezésre. Még íróasztalok találhatóak a helyiségben, a könyvtárosok munkaasztalai, és egy fémasztal, amelynek a fiókjában tároljuk a kartotékos kölcsönzési nyilvántartást. Katalógusszekrényünk nincs, dobozokban helyeztük el a katalóguscédulákat. Fotólaboratórium is tartozik az osztályhoz, melyet reprográfiai szolgáltatásaihoz szükséglet szerint vehet igénybe a könyvtár.

A műszaki könyvtár állománya 1974. június 30-án 8744 kötet könyv volt, 489 454 forint értékben, 4920 db. szakcikk-fordítás (438 392 forint), 202 db. szabadalmi leírás (1000 forint), 1625 db. prospektus (36 467 forint értékben), és 587 kötet folyóirat tartozik még az állományhoz. A folyóiratokat nem kötetjük be, csak tékázzuk őket. Így, ha valakinek szüksége van egy-egy számra, nem foglalja le az egész évfolyamot. 1974-ben 40 külföldi és 55 magyar kurrens periodikát járattunk, egy-egy példányban. A külföldiekből 9 népi demokratikus, 31 pedig tőkés vi-

szonylatú. A külföldi lapok előfizetési díja évente kb. 30 000 forint.

A könyvtárnak nincs meghatározott könyvbeszerzési kerete; a műszaki fejlesztési alapból 500-600 000 forint áll rendelkezésre meghatározott munkaszámon – a könyvtárnak ebből kell gazdálkodnia. A beszerzett művek példányszáma a tartalmuktól függően változó; műszaki, gépipari táblázatokat például 20-30 példányban is beszerzünk.

A könyvtár fő gyűjtőköre: a jármű- és gépipar. Szerzeményezünk általános műveket, bibliográfiákat is egy-egy példányban. A filozófia, pszichológia, logika, esztétika irodalmából is vásárolunk, amely az iparral kapcsolatos (pl. ipar-esztétika), akár több példányban. Gyűjtjük a jogszabálygyűjteményeket és a társadalomtudományok területének fontosabb irodalmát (politikai gazdaságtan, közgazdaságtan, munkaügy); a természettudományok közül főleg a matematika, fizika, kémia tárgyú műveket. Az alkalmazott tudományok közül a műszaki tudományok, a technika, az üzemszervezés és vezetés irodalmát. Építőipari vonatkozású szakkönyveket is vásárolunk, mert a beruházások bonyolításához szükséges ez is. A művészetek közül az iparművészeti, fotó tárgyú műveket szerezzük be.

Kézikönyvtárunk jól felszerelt. Az általános és szaklexikonok, szótárak, bibliográfiák mellett egyebek között jogszabálygyűjtemények, nyelvkönyvek, statisztikai kiadványok, térképek, utikönyvek, külföldi vállalatok gyártmányismeretői találhatóak ebben az állománycsoportban.

A könyvállományt betűindexes

numerus currens szerint raktározzuk. Mivel a könyvek nagysága igen változó, a jobb térkihasználás érdekében négy csoportot alakítottunk ki. Méretük szerint A, B, C, D jelzettel látjuk el a könyveket, és ezt a leltári szám elé írjuk kötőjellel. A leltári szám egyben a raktári szám is, ezért szerepelnek a katalóguscédulákon is.

Az állomány feltárására eddig csak betűrendes szerzői és címrendszős katalógus készült. Folyamatban van egy tárgyszókatalógus építése, de lassan halad, mert két személy végzi az összes teendőt (állománygyarapítás, olvasószolgálat, tájékoztatás, gépírás, levelezés stb.). Szakkatalógusnak azért választottuk a tárgyszókatalógust, hogy csökkentjük saját munkánkat. Így a könyvtár minden látogatója tudja használni a katalógust, mert kiírva találja a témát (pl. Anyagmozgató, tengelykapcsoló, zajcsökkentés), míg az ETO rendszerű katalógus külön jártasságot is feltételezne.

Külön katalógus tárja fel a periodikákat, és egy másik, betűrendes katalógus a lefordított cikkeket.

A könyvtár tájékoztató tevékenysége többretű. Nagyon gyakori, hogy csak telefonon vagy személyesen, szóban kérnek felvilágosítást vagy adatot, egy-egy témában. (Lehet ez akár gépköcsi sorszám, vagy egy idegen szó helyes kiejtése, magyarázata stb.) Szaktájékoztatásért is gyakran keresik fel a könyvtárat. Ha nem azonnal kéri a választ, akkor irodalomkutatót végzünk vagy végeztetünk – a fontosabb témákban. Általában az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentá-

ciós Központnál készítettünk irodalomkutatót. Az OMKDK által szerkesztett A tudomány és technika újdonságai című ajánló bibliográfiát a témától függően több példányban igényeljük (pl. Galvanizálás, Tervszerű megelőző karbantartás, Ergonómia stb.); ezeket az illetékeseknek kérés nélkül is megküldjük, hogy tájékozottak legyenek munkaterületük irodalmáról. Az IKARUS budapesti gyára Műszaki Tájékoztatási Osztálya által összeállított témadokumentációs kiadványokat is olvasóink rendelkezésére bocsátjuk, megfelelő példányszámban. (Ilyenek pl.: Passzív biztonság az autópárhánban; Új irányzatok az autókározzéria építés területén; Magasított utasterű autóbusszok.)

Havonta ad ki a könyvtár gyarapodási jegyzéket az előző hónapban beszerzett dokumentumokról. Ezt a tájékoztatót 130 példányban sokszorosítjuk, ormíg eljárással. Gazdasági és társadalmi vezetők, kisebb csoportok, egységek megkapják ezt is és a budapesti gyár kiadásában megjelenő Műszaki Lapszemlét is. Az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ sok kiadványát járattjuk, s ezeket az illetékeseknek névre szólóan havonta megküldjük áttanulmányozásra. Ugyanigy juttatjuk el az OMKDK által figyelt 214 téma irodalmát is, ugyancsak névre szólóan az érdekelteknek. Általában ezek a témafigyelő lapok képezik az alapját a sok külföldi folyóiratcikk megrendelésének is, amelyeknek a lefordítását kéri. Az OMKDK kiadványain kívül jól tudjuk használni a KGM Műszaki Tudományos Tájékoztató Intézet kiadványait is.

A gyár dolgozóinak mintegy 20 %-a a könyvtár olvasója, s közülük is alacsony a fizikai dolgozók aránya. Főleg a műszaki állományú dolgozók a könyvtár leggyakoribb látogatói.

Cserekapcsolataink nincsenek, de könyvtárközi kölcsönzéssel bármikor, készséggel állunk rendelkezésre, és mi is igénybe vesszük más könyvtárak segítségét.

A könyvtár nyitvatartási ideje heti 27 óra. Naponta 10-től 15, szombaton 10-től 12 óráig vehetik igénybe a gyár dolgozói. Vannak letéti könyvtáraink, és szeretnénk növelni ezek számát. Távoli üzemeinkben szükséges is újabb letétek létesítése.

Az IKARUS Székesfehérvári Gyárának műszaki könyvtára hosszú ideig afféle "megtört" intézmény volt a gyáron belül. Amióta azonban a gazdasági mechanizmus reformjának bevezetésével érvény-

be lépett az az elv, hogy minden gyár, önállóan gazdálkodó egység felelős a saját tájékozottságáért, gyökeres változás állt be a könyvtár helyzetében, anyagi ellátottságában és tevékenységének megítélésében is. Az MSZMP Központi Bizottsága 1974. évi, márciusi határozata után pedig a közművelődés és a munkásművelődés különösen reflektorfénybe került. Érezzük ezt a könyvtárban is. Intézkedések születnek a fejlesztésre. 1975-ben új, önálló helyiséget kap a műszakival eddig közösen elhelyezett szakszervezeti könyvtár; így több lehetőségünk nyílik a terjeszkedésre, és nagyobb nyugalmat, csendet biztosíthatunk a helybenolvasásra. Talán személyi feltételeink is javulnak majd, hogy tovább fejleszthessük tájékoztató tevékenységünket, és szakkatalógusunkat teljessé, munkánk minőségét még jobbra teherjük.

Fáncsik Jenőné

ezt láttuk

GYERMEKKÖNYVTÁRI ÉLET DUNAÚJVÁROSBAN

Néhány hónapja csak, hogy átadták rendeltetésének a dunaújvárosiak legújabb büszkeségét, a Munkás és Ifjúsági Művelődési Központ és Központi Könyvtár épületét. A korszerű, jól felszerelt, tágas létesítményről – a könyvtári részről – előző számban közöltünk ismertetést, fényképekkel. Azóta birtokukba vették a város lakói: eddig nem tapasztalt sokaságuk özönlik naponta a könyvtár különböző részlegeibe, a forgalom pedig meghaladja a nem éppen szerény várakozásokat is.

A könyvtár gyermekrészlegéből Zombory Mária küldött írásos beszámolót. – Az új, központi könyvtár megnyitása óta kétezer gyermekolvasónk van – írja. – Januárban 7506, februárban 6410 kötetet kölcsönöztünk. Naponta átlagosan több mint száz gyerek cserél könyvet.

A jó felszereltség és választék láttán, egyre több szülő hozza el rendszeresen óvodás korú gyermekét és kéri beiratását. Kölcsönzés előtt hosszú ideig együtt böngészik a képeskönyveket, leporellókat, képes verseskönyveket. A gyermekrészleg egyébként rendszeresen fogad óvodás csoportokat; látogatásai-
kon filmvetítéssel, mesével, vers-tanulással, játékkal szórakoztatják őket. A gyerekek azután rajzokat készítenek könyvtári élményeikről, az óvodában.

Zombory Mária beszámol arról is, mekkora a vonzóereje a gyermekkönyvtár mellett működő klubszobának. Itt társasjátékok, diafilmek és dianézók, építőjátékok várják a gyerekeket. Diavetítő, epidiaszkóp, mikroszkóp és met-szetek, rádió és keskenyfilmvetítő tartozik még a klub felszereléséhez. A közeljövőben zenei be-
rendezést kapnak: hanglemezeket, magnetofonszalagokat és rádiómű-sort hallgathatnak majd egyidőben, fejhallgatókkal a gyerekek.

Ezek a technikai eszközök eddig is sokat segítettek gyermekrendezvényeik színessé tételében. A játékszobában megtartott foglalkozásokon 30–40-en vesznek részt, hétről-hétre. A legsikeresebb programokról részletesen is értesülünk a beszámolóból. "Az állatmesék hősei" című, egy-órás foglalkozás alatt megismerkedtünk az állatmese műfajával, beszélgettünk emberi tulajdonságokról, állatokról szóló regényeket ismertettünk és síkbábokat készítettünk. Legnagyobb sikere volt a Képes politikai és gazdasági világtérképének. A földrészek állatvilágát bemutató térképeket kivetítettük. A gyerekek rendkívüli érdeklődést tanúsítottak: minden halnak, majomfaj-tának megkérdezték a pontos ne-vét, étrendjét, figyelmük úgyszólván minden lényeges tudnivalóra kiterjedt. – Az Indiánok földjén című játékos vetélkedőn Amerika

felfedezésének történetével ismerkedtek meg a gyerekek. Sokmindenről szó esett itt, a viking hajósoktól az indián-regényekig. Ehhez a foglalkozáshoz felhasználtuk a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár kiadásában megjelent, a Gyermekkönyvtárak csoportos foglalkozásaihoz öteletk – módszerek című módszertani füzetben közzé tett tervet. – Egy másik alkalommal Josef Kleibl: Ádám nyomában című könyve alapján rendeztünk játékos foglalkozást, Támadó bölény címmel. Ezen az őseMBER életével és akutatások izgalmával ismerkedtek olvasóink, az altamirai barlang felfedezésétől a vértesszöllősi Samuig."

Dicsérendő vállalkozása volt a gyermekkönyvtárnak, amikor összehívta a felsőtagozatos napközis pedagógusokat, hogy tájékoztassa őket a könyvtár szolgáltatásairól és az irodalomban rejlő lehetőségekről, különös tekintettel a gyerekek tudományos, esztétikai és jellembeli nevelésére. – "Beszélgettünk a könyvtár gyűjtőköréről, a könyvtárban való tájékozódás alapjairól, az általános

és tantárgyi bibliográfiákról – írja Zombory Mária. – Ezután az osztályfőnöki órák és tantárgyak anyagához kapcsoltnak, témák szerint ismertettük azokat a könyveket, amelyek megragadják a gyermekek figyelmét és elolvasását ajánljuk. Az előadásnak az volt a célja, hogy felhívja a figyelmet a tankönyvek és az annál szélesebb körű olvasmányanyag, az iskolai és a közművelődési könyvtár használata közötti alapvető különbségre, azokra az előnyökre, amelyeket az utóbbi nyújt, a gyerekek egyéni érdeklődésének felkeltése és kielégítése által".

Szó esett ezen a találkozón a könyvtári rendezvényekről is. A felmerült igények alapján született meg a terv, hogy könyvismertetéssel összekapcsolt filmvetítéseket tartssanak napközis csoportoknak, rendszeres időközökben, különböző témákból.

Gondoltak arra is, hogy segítsék a gyerekek nyelvtanulását: orosz és német nyelvű mesés-könyvekkel, meseregényekkel bővítették a közelmúltban a könyvtár állományát.

ZENEI KLUB A KÖNYVTÁRBAN

A zenei részleg már a József Attila Városi Könyvtárban nagy népszerűségnek örvendett, sajátos különgyűjteményével. Sokan felkeresték egy-egy zenemű, nyelylecke vagy éppen hangszalagra vett dokumentum, műsoranyag meghallgatásáért. Már itt kialakult egy látogatói kör, mely többnyire rendszeresen résztvevett a részleg rendezvényein is. Miután megtörtént a könyvtárak összehasonlása, az új helyen, jobb anyagi lehetőségek között, új lendülettel indulhatott a munka.

Február 27-én zenei klub alakult, a rendszeres látogatók köréből. Célja, hogy a komoly zene értékeit minél mélyebben, sokrétűbben megismertesse az érdeklődőkkel, és a hangfelvételeken túl lehetőséget nyújtson az élő zene hallgatására is. A klubtagok zenetörténelmi és zeneesztétikai előadásokon vesznek részt, hangfelvételekkel vagy élőzenei részletekkel, egész művek bemutatásával illusztrálva az elmondottakat. A klub tagjai természetesen egyénileg is látogatják a részleget, ki ki "visszatér" az egy-egy előadás alkalmával megismert műre, újra meghallgatja, vagy ér-

deklődése szerint tovább bűvarkodik.

A klub első, alakuló rendezvényén Sütő Zsuzsa tartott előadást, Miért népszerű a kamarazene? címmel. A következő programban Haydn Divertimentóival és Beethoven G-dur triójával ismerkedtek a zenebarátok. Az előadók a Dunaújvárosi Zeneiskola tanárai; az ő szaktudásukra, aktív közreműködésükre épül a klub egész munkája.

A könyvtár bibliográfiával ellátott meghívót készít minden alkalomra, az összeállításnál figyelembe veszik a zenei részleg hanglemez állományát. Most dolgoznak egy nagyobb, úgynevezett "párhuzamos" bibliográfián, mely zenei és irodalmi anyagot tartalmaz. Több, kisebb ajánló bibliográfia kiadását is tervezik: Kortárs magyar zeneszerzők, Kortárs lengyel zene, A múlt század orosz zenéje stb. címmel. Ezzel is segítik a klub tagságának mélyebb tájékozódását a zeneirodalomban, s egyben új zenebarátokat is toboroznak a könyvtár olvasóinak köréből. A kiadványok ugyanis eljutnak — nemcsak az ő kezükbe, de másokéba is...

könyvespolc

1974. november – 1975. március

Fejér megye számokban a 11. kongresszus előtt. (Összeáll. [és közread. a] Központi Statisztikai Hivatal Fejér megyei Igazgatósága.) Székesfehérvár, 1974. 68 l., illusztr.

Dunaújváros 1971–1974. (Összeáll. a városi pártbizottság munkaközössége. Szerk. Sasvári György.) [Dunaújváros. 1975.] 46 l., illusztr.

Mind a két kiadvány azzal a céllal készült, hogy a párttertekezetek küldötteinek tájékozódását segítse, bemutassa a megye és a 25 éves város életét, fejlődését, elsősorban a számok tükrében. Adataiknak sokrétűségével és gazdagságával, tömörségükkel és áttekinthetőségükkel ezek az összefoglalók hasznos kézikönyvként is használhatók.

Alba Regia. Annales Musei Stephani Regis. – Az István Király Múzeum évkönyve. Székesfehérvár, (Fejér megyei Múzeumok Igazgatósága). 13. 1972. (Szerk. Fitz Jenő. Segédszerk. Farkas Zoltán.) 1974 [1975]. 325 l., illusztr., 5 t.

A kilencedik alkalommal megjelent évkönyv első része Gabler Dénes: Sigillaten auf dem Gebiet des Palatiums von Gorsium [Szigilláltak a gorsiumi palatium területén], Kocztur Éva: Ausgrabungen im südlichen Stadtviertel von Gorsium (Tác-Margittelep) [Ásatások Gorsium déli városrészében (Tác-Margittelep)], T. G. Radan: Angaben zur Frage der sogenannten "Leuchttürme" [Adalékok az úgynevezett "világítótoronyok" kérdéséhez], Tóth Endre: Zur Entwicklung der Bezeichnung consularis der Statthalter [A helytartók consularis elnevezésének kialakulása], Nagy Árpád: Origine et iconographie du sarcophage de Székesfehérvár [A székesfehérvári szarkofág eredete és ikonográfiája], valamint Bodrog György: A jobbágyság kisenemesi szövetségesei az 1514. évi parasztfelkelésben című tanulmányait tartalmazza. (Az első három tanulmány megjelent a Gorsium Forschungen 1. címmel különlenyomatként is, az A. sorozat 19. számaként.)

Az évkönyv további részeiben számos, helyismeretileg is jelentős közleményt, adatot találhatunk, melyek közül ki kell emelnünk B. Sergó Erzsébet: Népi táplálkozás és étkezési szokások Dunapentelén című irását.

Fortusz, Marija: Az Alba Regia hőse; Visszaemlékezés. Előadói segédanyag. (Összeáll. — visszaemlékezései alapján Élő Zoltán, Pap László.) Székesfehérvár, 1975. (TIT Fejér megyei Szervezete). 31 l., illusztr.

A kéziratként, 1000 példányban kiadott előadói segédanyag Márta Fortusznak 1975. januárjában keltezett Győztek a hazafiak című kiadását közli Lőrinczy Attila fordításában, majd részleteket Az "Alba Regia" hősei című könyvéből, végül az események időrendi felsorolását, (amely a mellékelt Hibajegyzék figyelembevételével használható).

Heiczinger János: Bakonycsernye múltja a telepítéstől 1848-ig. (Kiad. Bakonycsernye község Tanácsa.) Bakonycsernye, 1974. 242. [2] l., 1 térk. /Tanulmányok és források Fejér megye történetéhez 8./

Bakonycsernye 1974-ben ünnepelte újratelepítésének 250. évfordulóját. Ebből az alkalomból adta ki a községi tanács dr. Heiczinger János munkáját, aki 33 éven keresztül nem csak mint orvos szolgált a falu népét, hanem fáradhatatlanul kutatta és gyűjtötte a község múltjára vonatkozó adatokat is.

A szerző 9 fejezetben tárgyalja a község történetét a jobbágyfelszabadításig: A terület múltja a telepítésig (1082-1724), Csernye telepítése (1724-1744), A szerződéses jobbágyfalu élete a telepítéstől az úrbérrendezésig (1744-1768), Urbérrendezés (1768-1775), A földesúri terhek növekedése; a jobbágyság és az uradalom közötti feszültség fokozódása (1775-1768), Megkezdődik a pereskedés (1786-1787), Megmozdul a nép (1787-1810), Megindul a föld (1810-1827), Még húsz nehéz esztendő (1827-1848). Ezek a fejezetek is érintik azt a küzdelmet, melyet a lakosok folytattak fennmaradásukért, megélhetésükért. A kötetben 6 lap terjedelmű szöveggyűjtemény is található, amely a szövegek közléseinek megértését segíti elő. — Nagyban növeli a gondos és színvonalas munka értékét a közölt levéltári dokumentumok gazdagsága is.

Miskolczi Miklós: Az első évtized Dunapenteleitől — Dunaújvárosig. (Kiad. a Dunaújvárosi Tanács.) Dunaújváros, 1975. 180 l., 8 t., — Helyi történelmi bibliogr. — összeáll. Varga Zsuzsa — 171-180. l.

Dunaújváros alapításának 25. évfordulóján jelent meg Miskolczi Miklós munkája, melyben az első évtized történetét, a városépítés első szakaszát írta meg nagy tárgyismerettel, részletesen, a város iránti nagy tisztelettel és szeretettel. Az "időszámítás" előtt című fejezetben kitér a vasmű építésének első, háború előtti programjára, majd a felszabadulás után, a megváltozott körülmények között kialakult építési programra, és a helykijelölés problémáit tárgyalja a szerző. A hősök

kora című fejezet az 1950–1953 közötti időszakot, a Négy szűk esztendő című pedig az 1953–1957. évek eseményeit, végül az utolsó fejezet, az Egyenes úton az 1958-tól 1960–1961-ig terjedő korszakot eleveníti fel és értékeli. A Függelék közli a jegyzeteket, az 1947–1960. évek eseményeinek időrendjét, a város (építkezés) vezetőinek névsorát, valamint a neves külföldi vendégek nevének felsorolását. Végezetül bibliográfia található a kötetben.

Az 1974. február 20-án lezárt Helytörténeti bibliográfia Varga Zsuzsa munkája. Mivel bevezető sorok nem járulnak a bibliográfiához, melyből kiünnének a cökittzés, az összeállítás tartalmi és formai szempontjai stb., részletes taglalás helyett csak azt írhatjuk le, hogy sajnálatosnak tartjuk a bibliográfia lektorálásának elmulasztását.

A 100 éves Pusztaszabolcs. (Szerk. Zsiday Csaba.) [Kiad. a] Pusztaszabolcs Nagyközségi Tanács. [Pusztaszabolcs], 1975. 62 l., illusztr.

A kötet Ezeréves emlékek című első fejezetében foglalja össze röviden mindazt, amit a községgé válás időszakáig a terület múltjáról a régészeti ásatások és a közelmúlt ismerete alapján tudni lehet és kell ahhoz, hogy teljessé váljék a nagyközség történetének ismerete. A Kádár Béla által írt fejezet – Száz év krónikája – kitér az összes jelentős tényre és állomásra, megfelelő súllyal tárgyalva az utolsó három évtized eseményeit. Zsiday Csaba A mai Pusztaszabolcs című részben a vasúti csomópontot, a Veszprémi MEZŐGÉP Vállalat telepét, a Pusztaszabolcs és Körzete ÁFÉSZ-t, a Fejér megyei Gabonafelvásárló és Feldolgozó Vállalat Tápkeverő Üzemét, a Mező Imre Termelősövetkezést és az Agárdi Állami Gazdaság Cikolai Kerületét mutatja be.

A Beszélgetések Pusztaszabolcsról című zárórészben 8 pusztaszabolcsi szólal meg, beszél életéről, munkájáról, Pusztaszabolcsról.

Székesfehérvár 1945–1975. Emlékkönyv felszabadulásunk 30. évfordulójára. (Szerk. Lébényi Pál. Kiad. a Székesfehérvári Városi Tanács VB.) [Székesfehérvár, 1975.] 139 l., illusztr.

A Székesfehérvár város új címerének közlésével induló emlékkönyv, mely tíz szerző és egy fényképész közös és gyors munkájaként, gondos szerkesztés után jött létre, teljes áttekintést ad: "... egyrészt azt az utat kívánja felvázolni, melyet az elmúlt 30 év alatt járt be városunk, másrészt eredményeinkre kíván rámutatni, melynek forrása felszabadulásunk, s ennek nyomán a szocializmust építő dolgozó emberek munkája" – ahogy az Ünnepi köszöntőben Kalmár Dezső, a városi tanács elnöke írja. A felszabadulás előtti város, a felszabadulás eseményei, az elpusztult város bemutatása; majd az ipar, az építőipar, a lakásépítés, a közművesítés, a közlekedés, a műemlékvédelem, a mezőgazdaság és az élelmiszeripar, a kereskedelem, az oktatásügy, a közművelődés, az egészségügy, a sport, a parkok és játszótérek helyzete és fejlődése mind megtalálhatók a kötetben, önálló részek kere-

tében, közel 100 fénykép kíséretében. – Tartalmazza a könyv a Városi Tanács negyedszázados munkájának összefoglalását a Tanács 1950-ben megválasztott tagjainak névsorával, valamint a város diszpolgárainak névsorát is. A Székesfehérvár jövőjét, a közeli jövőt bemutató zárófejezet méltó leírása a 30 év eredményeit bemutató emlékönyvnek.

A gondosan kivitelezett kötet, mely a Fejér megyei Nyomdaipari Vállalat dolgozóinak társadalmi munkája, rendkívül rövid idő alatt, február 28. és március 22. között készült el.

Hornyánszky Károly: A Fejér megyei Kórház története. 1900–1972. [Kiad. a Fejér megyei Tanács Egészségügyi Osztálya. Székesfehérvár, 1974 [1975]. 78, [2] l., illusztr. /Tanulmányok és források Fejér megye történetéhez 9./

Hetvenöt év telt el a vármegyei Szent György Kórház, a mai Fejér megyei Tanács Kórháza történetéből. Dr. Hornyánszky Károly a kórház alapításánál már jelen lévő orvosok egykori elbeszélései, saját több mint négy évtizedes főorvosi tevékenységének tapasztalatai és emlékei, valamint levéltári iratok alapján írta meg tanulmányát, melyben az adatok gazdagsága kiemelkedő szakismerettel párosult. A kötet Hely-, név- és tárgymutatója, a Képmellékletek és a köztük elhelyezett grafikonok egyaránt növelik a kiadvány értékét.

Huszonöt évesek (a Fejér megyei) Állami Gazdaságok. (Összeáll. és szerk. Fábrián Ferenc, Orsovai Tibor.) [Székesfehérvár, 1975.] 157, [3] l., illusztr.

A jubileumi kötet Váncsa Jenő mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhelyettes előszava után részleteket közöl Takács Imrének, az MSZMP Fejér megyei Bizottsága első titkárának 1974. május 4-én Seregélyesen megtartott beszédéből. Majd az Agárdi, Bicskei, Bodakajtori, Csákvári, Enyingi, Mezőfalvi, Móri, Nagyhörcsöki, Nádasdladányi, Pélpusztai, Sárszentmihályi és a Sinatelepi Állami Gazdaság, illetve Nádgazdaság Vállalat megtett útjának, fejlődésének, eredményeinek bemutatására kerül sor, azok főbb mutatószámait kiemelve. Méltán írta Váncsa Jenő az előszóban: "E kötet közreadása színvonalasan mutatja be a Fejér megyében dolgozó állami gazdaságok negyedszázados munkájának eredményeit, ugyanakkor gondjait is. Ez az értékes áttekintés is biztosítékot nyújt arra, hogy a gazdaságok töretlenül fejlődve, a következő hosszú évek során is eleget fognak tenni pártunk és népünk velük szemben támasztott követelményeinek."

Negyed százada építünk... Fejér megyei Állami Építőipari Vállalat 1949–1974. (Szerk. Csizmadia István, Óvári Árpád.) [Székesfehérvár, 1974.] 64 l., illusztr.

"Huszonöt év egy vállalat történetében nem kis idő. Ha az elmúlt negyed század vállalati krónikáját részletekbe menően akarnánk megírni, bizony kötetekre terjedő könyvet készíthettünk volna. Nem az volt azonban a célunk. Kiadványunkkal... csupán azt szeretnénk elérni, hogy a jövő nemzedéke számára ily módon is megőrizzük 25 éves vállalatunk eddigi történetének lényeges elemeit, ugyanakkor felvillantsuk a vállalat további előbbrelépésével kapcsolatos elképzeléseinket" – olvashatjuk a reprezentatív kiadvány bevezető soraiban. Ezt a célkitűzést a tömör, de minden lényeges adatot tartalmazó szöveg, és a túlsúlyban lévő, nagyrészt színes fényképanyag maradéktalanul megvalósította.

Jubileumi évkönyv a Székesfehérvári Ingatlankezelő Vállalat 25 éves alapításának évfordulója alkalmából. (Fel. szerk. Bányóczy Ferenc.) [Székesfehérvár, 1974.] 22 l., illusztr.

Szerény, de izléses formában, sokszorosítva jelent meg a Székesfehérvári Ingatlankezelő Vállalat jubileumi évkönyve. Gazdag tartalma tájékoztat a Vállalat történetéről, jelenéről és a vele szemben támasztott növekvő igényekről is. A legfontosabb adatok grafikonos ábrázolása szemléletessé teszi a kötetet.

Hol találok? Székesfehérvár utcanévjegyzéke. [Kiad. a] Magyar Hirdető [Székesfehérvári Kirendeltséggel. [Székesfehérvár, 1975.] 48 l., illusztr., 1 térk. mell.

Régóta hiányzó kiadványt jelentetett meg a Magyar Hirdető Székesfehérvári Kirendeltsége. A hirdetések mellett tartalmazza Székesfehérvár utca-, tér- stb. névjegyzékét. A pontosabb és könnyebb tájékozódást a térképmelléklet segíti elő. Külön értéke a kiadványnak, hogy a 7 lakótelep és a belváros térképét is közli, az előbbieknél feltüntetve az épületek számozását is.

Ágoston Béla: Bory Jenő és a székesfehérvári Bory vár. [3. kiad.] [Székesfehérvár, 1975], (Csermák Kálmán). 40 l., illusztr.

A második bővített kiadáshoz képest újabb bővülést nem tartalmazó harmadik kiadás 10 000 példányban jelent meg. Első kiadásáról a Férj Megyei Könyvtáros 1970. évi 4. számának 42. lapján, a második kiadásról az 1973. évi 2. szám 40. lapján irtunk.

MAGAS SZAKMAI SZINNVONAL, ÉLÉNK ÉRDEKLŐDÉS A MEZŐGAZDASÁGI KÖNYVHÓNAP FEJÉR MEGYEI RENDEZVÉNYEIN

Ez év februárjában tizenkét rendezvényen találkozhattak megyénk mezőgazdasági szakemberei és az érdeklődők szakirókkal, a mezőgazdaság egyes területeinek avatott ismerőivel. A megyei megnyitóval együtt összesen 8 központi és 4 helyi szervezésű rendezvényről számolhatunk be olvasóinknak.

A Mezőgazdasági Könyvhónap Fejér megyei megnyitójára február 11-én, 10 órai kezdettel Seregélyesen került sor, a Dr. Münnich Ferenc Művelődési Házban. Ünnepi bevezetőt mondott Hajba Kálmán, a Fejér megyei Tanács elnökhelyettese. "A mezőgazdasági termelészövetkezetek korszerű vezetése" címmel Dr. Nagy Gyula egyetemi tanár, a MÉM Mérnök- és Vezetőtovábbképző Intézetének igazgatója tartott előadást, a megyéből összesereglett termelészövetkezeti vezetőknél és szakembereknek.

Február 13-án Sárboárdon, a Madarász József Nagyközségi-Járási Könyvtárban dr. Felleg Jánosnak, a keszthelyi Agrártudományi Egyetem tanárának "Mezőgazdasági munkaszervezés" című előadását állami gazdaságok és termelészövetkezetek vezetői, mezőgazdasági mérnökei és főagronómusai hallgatták meg. Ugyancsak a termelészövetkezet és az állami gazdaság vezetői,

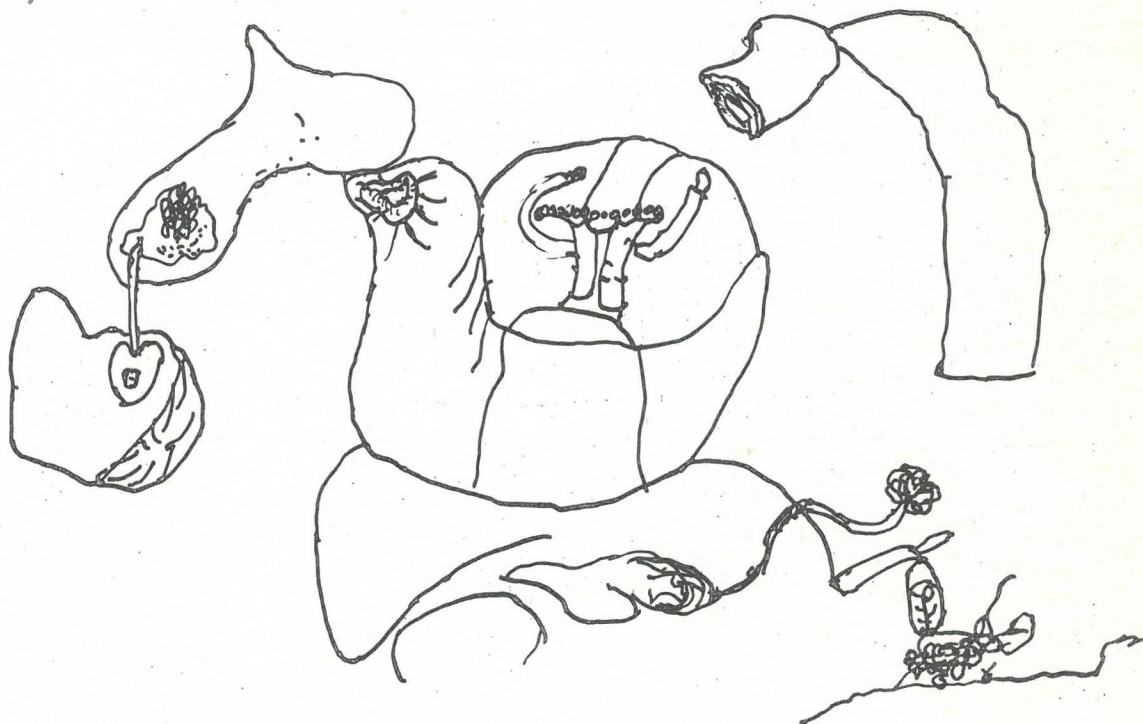
szakemberei vettek részt a február 14-én, 18 órai kezdettel Csákváron, a Tolbucin Mezőgazdasági Termelészövetkezet tanácskozótermében rendezett előadáson, melyet Halász Péter szakíró, az Agrárgazdasági Kutatóintézet főmunkatársa tartott. "A sertéshústermelés műszaki technológiai eljárásainak gazdasági hatékonysága" címmel. Nemcsak a helyi termelészövetkezet, hanem a lakosság körében is nagy érdeklődést váltott ki dr. Zatykó Lajosnak, a Kertészeti Kutatóintézet tudományos munkatársának február 20-án Cecén megtartott előadása, amely a paprikatermesztés korszerű technológiáját és új fajtáit ismertette. Február 21-én két rendezvényre is sor került: Etyeken, ahol a szőlőtermesztés időszerű kérdéseiről Szent-Miklóssy Ferenc szakíró, a Kertészet és Szőlészet című folyóirat munkatársa, és Soponyán, ahol a gépesített áttelepítésű esőztető öntözőberendezésekről Szabó Dénes szakíró, a gödöllői Gépkiészítési Intézet főmunkatársa tartott előadást. A Mezőgazdasági Könyvkiadó főszerkesztője, Lelkes Lajos a házikert kialakításáról és műveléséről beszélt február 28-án Perkátán, a községi könyvtárban összegyűlt kertbarátoknak. Az utolsó központi rendezvényt Bakonycsérnyé-Bé-

ketelepen, a Felszabadulási Emlékkönyvtár klubjában tartották március 3-án. Itt Gévy János főszerkesztő-helyettes vezette a Kertészet és Szőlészet című folyóirat ankétját.

A központi rendezvényeket helyi szervezésük egészítették ki. Február 11-én Mezőfalván, az Állami Gazdaságban dr. Hellei András ny. egyetemi tanár "A Távol-Kelet parasztságának termelési problémái" címmel, 24-én Mányon, a községi könyvtárban Gyurkóczy József, az Etyeki Állami Gazdaság főagronómia "A magasművelésű szőlő telepítése" címmel tartott előadást. Ticsénszky Mariann szakiróval február 25-én Bicskén, a Petőfi Emlékkönyvtárban, 28-án pedig Alcsutdobozen, a klubkönyvtárban találkoztak a "Virág a házban és a

ház körül" című könyvének olvasói és az érdeklődő nagyközönség.

Amint az előbbiekből kitűnt, a rendezvények közül 5 kifejezetten a nagyüzemi, 4 a háztáji gazdaság kérdéseivel, míg további 3 előadás mindkét területen hasznosítható ismeretekkel foglalkozott. Az előadásokat, szakiró-olvasó találkozókat magas szakmai színvonal, a hallgatóság aktív részvétele jellemezte. Kár, hogy a rendezvények közel 600 főnyi résztvevője nem mindenütt vásárolhatott a legújabb mezőgazdasági szakirodalomból; volt úgy, hogy csak a könyvtár kiállítását tekinthette meg. Az 1975. évi Mezőgazdasági Könyvhónap Fejér megyei sikerének talán ez az egyetlen hiányossága.

A FELSZABADULÁSI EMLÉK-KÖNYVTÁR pályázat elbíráló bizottsága Fejér megyében a következő könyvtárakat részesítette egyszeri támogatásban: Vajta községi könyvtára bútorra, felszerelési tárgyra 70 000 és könyvre 30 000, Szabadhidvég községi könyvtára bútorra, felszerelési tárgyra ugyancsak 70 000 és könyvre 30 000, Polgárdi nagyközségi könyvtára hangtechnikai felszerelésre 15 000 és könyvre 25 000, a székesfehérvári Szeder úti lakótelepi városi fiókkönyvtár pedig könyvre 25 000 forintot kapott.

A "Felszabadulási Emlékkönyvtár" cím odaítélése további, egyedi elbírálás alapján történik. A címhasználatot a Kulturális Minisztérium Könyvtárügyi Osztálya a helyszíni látogatás során szerzett tapasztalatok alapján engedélyezi, különös tekintettel a létesítménynek a szakmai normatívák szerinti jellemzőire, a működési vállalásoknak a fenntartó részéről való teljesítésére és az intézmény általános esztétikai megjelenésére.

UJ, NAGYOBB HELYISÉGBE költözött az elmúlt esztendő végén a belosannisz községi könyvtár. A 80 négyzetméter alapterületű, ugyancsak emeleti szintű könyvtárhelyiség berendezése a dunaújvárosi József Attila Városi-Járásai könyvtárban feleslegessé vált 8 méter polccal, 2 folyóirat-állvánnyal és egy könyvbölcsővel bővült.

BŐVÜLT a mezőfalvai és a kisapostagi községi könyvtár berendezése: az előbbi 8, az utóbbi 4

méteres polccal gyarapodott, a megnövekedett állomány elhelyezésére.

X KÉT KIS BIBLIOGRÁFIÁT adott ki a közelmúltban az SZMT Központi Könyvtára: a John Steinbeck 1962. című a sorozat 72 [!73] darabjaként, melyet Gergely Csabáné állított össze, és Mai magyar irodalom sorozatcímével Váci Mihályról, melynek összeállítója Fülöp Lászlóné. Ez utóbbi kiadvány, mely a Kis bibliográfiák 74. jelzést viseli, a Költészet Napjára jelent meg.

Számos könyvjelző is elhagyta a nyomdát az utóbbi hónapokban: Niels Bohr, Gábor Dénes, Martin Luther King, Robert Koch és Lev Davidovics Lindau évfordulójára.

Néhány szórólapot is kiadott az SZMT Központi Könyvtára: ezek a színes, izléses nyomtatványok az üzemi és munkásszállásokon működő szakszervezeti könyvtárakat propagálják a dolgozók körében.

X AJÁNLO BIBLIOGRÁFIÁT állított össze a TIT Fejér megyei Szervezetének felkérésére a Megyei Könyvtár olvasószolgálat, a Tudomány - Élet - Társadalom című előadásorozat témáihoz, az előadók munkájának megkönnyítésére. Az iparban dolgozó fizikai munkások számára tartandó előadásokhoz gyűjtött irodalom jegyzékét sokszorosított formában meg is jelentette a TIT megyei szervezete. Az ifjúsági előadásorozat ajánló bibliográfiájának összeállítása áprilisban fejeződik be.

FEJÉR MEGYE tanácsi, szak-szervezeti és iskolai könyvtárainak távlati fejlesztési tervét április 23-án tárgyalja a Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága. Az elkészült terv a településfejlesztési programhoz igazodva, 1990-ig határozza meg a könyvtárak jövőjét.

1974. VÉGÉN életbe lépett megyénkben a **rendeletileg előirt szakfelügyeleti rendszer**. A könyvtári **szakfelügyelők** a könyvtárpolitikai és szakmai kérdések célvizsgálatával és a terület rendszeres segítségével foglalkoznak, a Megyei Tanács VB Művelődésügyi Osztályának megbízása alapján. A vezető szakfelügyelő: a Megyei Könyvtár mindenkor **igazgatója**. A munkásművelődés, illetve munkásolvasztás kérdéseivel – módszertanilag és a gyakorlat tekintetében – **Sudár Ivánné**; az SZMT Központi Könyvtár **igazgatója** és **Hegedüs Éva**, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár **hálózati és módszertani csoportvezetője** foglalkozik. Az ifjúsági kérdések szakmai, módszertani felügyelője **Gévay Ágnes**, a Megyei Könyvtár **olvasószolgálati csoportvezetője**. E testület **tevékenysége** által a Megyei Könyvtár, mint a terület legnagyobb könyvtári hálózatának központja, a valamennyi hálózattal való szoros együttműködést kell, hogy szorgalmazza, és segítséget nyújt hálózatokhoz nem tartozó, egyéb könyvtárak munkájához is.

A **VÖRÖSMARTY Mihály** Megyei Könyvtár és a Fejér megyei tanácsi könyvtárhálózat elmúlt évi tevékenységét és 1975. évi munkatervét ebben az esztendőben is megtárgyalták az intézmény

igazgatóságával a fenntartó és főhatósági szervek képviselői. A tervtárgyaláson, melyre március 3-án, a Megyei Könyvtárban került sor, a **Kulturális Minisztérium** képviselőjében résztvett **Kondor Istvánné**, a Könyvtárügyi Osztály vezetője és **Futala Tibor** csoportvezető. A Megyei Tanács részéről megjelent **Nagy Jenőné**, a művelődésügyi osztály vezetője, **Escher Ilona** csoportvezető és **Nagy Károly** főelőadó; a **Városi Tanácsot Czecz Ernő** művelődésügyi osztályvezető képviselte. – Az értekezleten többek között szóba került a **Zalka Máté utcai Vasvári Pál Leánykollégium** épületének könyvtári célra történő átalakítási terve, a **Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár** férőhelygondjainak átmeneti csökkentésére.

AFŐFOGLALKOZÁSUKÖNYVTÁROSOK 1974/75. évi szakmai továbbképzésének harmadik foglalkozására február 3-án került sor, a **József Attila Gimnázium és Szakközépiskola** dísztermében. Elsőnek **Horváth Tibor**, a Könyvtártudományi és Módszertani Központ osztályvezetője tartott előadást. A könyvtárügy szervezetének várható alakulása címmel, majd **Walleshausen Gyulának**, a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtára igazgatóhelyettesének **A jövő kutatás és a könyvtárak jövője** című előadását hallgatták meg a könyvtárosok.

Március 3-án, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban **Pelejtei Tibor**, a KMK munkatársa a korszerű könyvtári propagandáról, ezen belül a public relation-ról beszélt, ezt követte **Havas Kata-**

lin Iskolai oktatás és könyvtári tájékoztatás című előadása.

Április 7-én, a főfoglalkozású tanácsai és szakszervezeti könyvtárosok szakmai továbbképzésének ötödik foglalkozásán Józsa Péter, a Népművelési Intézet főmunkatársa tartott előadást a szépirodalmi giccsről, majd egy tipikusnak nevezhető mai szépirodalmi giccset elemzett Fábry Anna, a Magvető Könyvkiadó szerkesztője.

Az előadásokat konzultáció, számos kérdés megvitatása követte.

A TÁRSADALMI MUNKÁS szakszervezeti könyvtárosok 1974/75. évi továbbképző tanfolyamán, a második félévben több előadás szolgált a könyvtárosok irodalomismeretének bővítését. Székesfehérvárott, az SZMT Székházban megtartott tanfolyamon március 12-én a jugoszláviai magyar irodalomról, április 16-án a romániai magyar irodalomról Pomogáts Béla, a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének munkatársa adott részletes áttekintést a könyvtárosoknak. Ugyanezek a napokon a mai magyar irodalomról Román Károly tanár tartott előadást.

A BICSKEI JÁRÁS könyvtárosainak munkaértekezletét és tapasztalatcseréjét április 8-án, Etyeken rendezte meg a Vajda János Nagyközségi-Járásai Könyvtár. A községi könyvtárban délelőtt 9 órakor kezdődő tanácskozást az etyeki községi tanács elnöke nyitotta meg, majd Hell Ilona, helyi könyvtáros ismertette a vendéglátó intézmény történetét és jelenét a résztvevőknek. Ezután Börcs János, a bicskei hálózati

alközpont igazgatója áttekintette a járás könyvtárainak helyzetét, elemezte múlt évi tevékenységét és soron következő feladatait. A délelőtti folyamán Hegedüs Éva, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár hálózati és módszertani csoportvezetője a hazánk felszabadulásának 30. évfordulója tiszteletére szervezett olvasási programmal kapcsolatos tennivalókra hívta fel a figyelmet. Délután bemutató gyermekfoglalkozással folytatódott a program, melyet Ugri Margit, csákvári községi könyvtáros vezetett. Tapasztalatcserével és egyéb szakmai kérdések megbeszélésével ért véget a járás könyvtárosainak etyeki találkozója.

KÉT IRODALMI ESTET rendezett - a múlt év novemberében és decemberében - a polgárdi nagyközségi könyvtár, a Petőfi Sándor Művelődési Házzal és a helyi TIT Szervezettel közösen. November 29-én Vándorfi László "Valami nincs sehol" című előadástjén Szabó Lőrinc, Illyés Gyula, Váci Mihály, Petőfi Sándor, Juhász Ferenc, Radnóti Miklós, Weöres Sándor, Karinthy Frigyes, Csörsz István, Simon Lajos, Latinovics Zoltán és Ratkó József művei szólaltak meg. December 19-én "Szerelencserepek" címmel a magyar és a világirodalom legszebb szerelmes verseiből hangzott el összeállítás Henkel Gyula színművész, a Fővárosi Operettszínház tagjának előadásában. Közreműködött Sztankovics Béla gitárművész. Mindkét estét a könyvtárban tartották, nagyszámú közönség jelenlétében.

SZÁMOS GYERMEKRENDEZVÉNYT tartottak az utóbbi hónapokban Dunaújvárosban. A Munkás és Ifjúsági Művelődési Központ Könyvtárának gyermekrésze Intercisa címmel november 7-től december 31-ig helytörténeti kiállítást rendezett, a városi múzeum által kölcsönadott anyagból. Róma Emy műveinek kiállítását november 19. és 31. között tekinthették meg a látogatók a könyvtár aulájában. Ugyanitt állították ki január 12. után azt a legjobb 30 gyermekrajzot, amelyet P. Csaszka Ilona válogatott ki "A mi városunk" címmel meghirdetett pályázatra beküldött 130 munka közül. A legjobb képek alkotói értékes könyvjutalomban részesültek. - Január 8-án két nagyszerű gyermekfoglalkozást vezetett a Fejér megyei Tanács Művelődésügyi Osztálya Pályaválasztási Intézetének igazgatója, a Vasmű Klub Fiókkönyvtárában. E rendezvényeken mintegy 180 nyolcadik osztályos gyermek vett részt.

A **HÓSZAKADÁS** című film alkotóival, Csoóri Sándorral, Kósa Ferencsel és Sára Sándorral rendezett találkozót február 3-án a Velinszky László Városi Könyvtár. A beszélgetést Sz. Nagy Lajos tanár vezette.

BÁNFFY GYÖRGY érdekes művész önálló előadást tartott február 24-én "Mert vétkesek közt cinkos, aki néma" címmel a Székesfehérvári Könyvtár Szakszervezeti Könyvtárában. - Április 8-án a Fejér megyei Állami Építőipari Vállalat József utcái Munkásszállójának szakszervezeti könyvtárában "Ékes-érdes anyanyelvünk" című műsorát hallgatták meg a dolgozók.

SOBOR ANTAL íróval rendeztek író-olvasó találkozót február 27-én Enying-Sáripusztán, az Állami Gazdaságban. Az SZMT és az állami gazdaság szakszervezeti könyvtárának rendezvényén a közönség számos kérdést intézett az íróhoz, élénk eszmecsere alakult ki.

FRANCICS JÓZSEF székesfehérvári festőművész február 28-án a szakszervezeti könyvtár vendégeként Enying-Ágostonpusztára látogatott, és a festőművészetről tartott előadást, majd elbeszélgetett a dolgozókkal.

MAI SZOVJET LIRA címmel irodalmi estet rendezett március 17-én, Székesfehérvár felszabadulásának 30. évfordulója alkalmából a Hazafias Népfront Városi Bizottsága és a Velinszky László Városi Könyvtár. Rab Zsuzsa, kétszeres József Attila-dijas és Gorkij-dijas költő, műfordító volt ez alkalommal a könyvtár vendége; közreműködött Kovács P. József előadóművész.

A **KÖNYVTÁRI ESTÉK** sorozat keretében két rendezvényt tartott a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár, 1975. első negyedében. Január 20-án este fél 7 órakor Takács Imre József Attila-dijas költő szerzői estjén 122 érdeklődő vett részt, hallgatta meg Tornai József bevezetőjét és a Papp János színművész által tolmácsoltt verseket. Takács Imre a közönség kérdéseire és a bevezetőhöz kapcsolódva beszélt verseinek keletkezéséről, életéről és munkájáról, terveiről.

Március 4-én, ugyancsak este fél 7 órakor kezdődött a Bekötött szemmel című új magyar film

vetítése a könyvtárban. A film megtekintése után a 135 főnyi közönség Kovács Andrással, a film Kossuth-díjas alkotójával, forgatókönyvírójával és rendezőjével – beszélgetett. Az élénk eszmecsere során Kovács András őszinte érdeklődéssel hallgatta a közönség észrevételeit, gondolatait a filmről, és hosszan válaszolt minden kérdésre. A beszélgetésben mind a film témáját képező történelmi szituáció, mind a mai emberhez szóló etikai tartalom sok érdekes vonatkozása szóba került.

TIZENHÉT KIÁLLÍTÁST és ajánló polcot készített a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár felnőtt részlegének olvasószolgálatára 1975. első negyedében. Bár nincs a könyvtárnak alkalmas kiállító területe, az ajánló polcoknak nagy sikerük van, mert ottan leemelhetők az érdeklődő a könyveket, belelapozhat, és ki is kölcsönözheti. Nagy sikere volt a város és az ország felszabadulását könyvekben bemutató kiállításnak, ahonnan vetélkedőkhez, ünnepségek műsor-összeállításaihoz és más, aktuális feladatokhoz szinte minden kölcsönözhető kötet többször is forgalomba került.

VÁLTOZATOS, TEMATIKÁJU gyermekrendezvényeiket tartott az elmúlt három hónapban is a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekrészlege. Január 25-én új sorozatot indítottak, "Várak, történetek" címmel. Az érdekes, színes foglalkozásokat, melyek a várak kialakulásáról, a magyar nép történetében betöltött szerepéről stb. szólnak, Sebők Erzsébet, a 320. sz. Ipari Szakmunk-

kásképző Intézet tanára vezeti. A mesedélutánok mellett – mint a Hegyen-völgyön szánkázó diófa című volt – helytörténeti és néprajzi programra is sor került. Fejér megye szülőiteiről Tavaszi Ágnes, a tavaszi népszokásokról pedig Dr. Varga Gyuláné tartott gyermekfoglalkozást.

Januártól márciusig összesen 18 általános iskolai III. osztály látogatott el a gyermekrészlegbe, környezetismeret óra keretében.

GAZDAG rendezvényprogramról kaptunk hírt a Velinszky László Városi Könyvtár gyermekrészlegéből. Január 13-án a Székelyföld meséivel, dalaival ismerkedtek a gyerekek, Marosi Júlia népdalénekes vezetésével. Februárban háromszor is nyílt alkalom a játékos tanulásra, közös szórákosra: 10-én Játsszunk a szóval! címmel a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola napközis csoportjának tartottak foglalkozást; 17-én Fekete István könyveiről beszélgettek a gyerekek, majd két természetfilmet néztek meg. Vidám farsangi délutánra került sor február 24-én, amelyen közreműködtek a Petőfi Sándor Általános Iskola VI/a osztályának tanulói. Március 3-án Gyermeksorsók tegnap és ma címmel rendeztek foglalkozást; 10-én a könyvtár irodalmi délutánján Gárdonyi Géza műveivel ismerkedtek a gyerekek, közreműködött Létay Klára színművész. Március 24-én helytörténeti tárgyú foglalkozást vezetett Barasits Béla tanár, irodalmi és művészeti emlékeink Fejér megyében címmel. A rendezvényeken több mint 350 gyermek vett részt.

Januártól hat általános iskolai III. osztály összesen 136 tanuló-

ja látogatott környezetismereti óra keretében a könyvtárba. Három úttörő órs 67 tagja pedig a "Vörös Hadsereg nyomában" és a "Csillagkereső" úttörő akció kapcsán kereste fel a Velinszky László Városi Könyvtárat.

LÁTOGATOTTAK a Velinszky László Városi Könyvtár József Attila Fiókkönyvtárának gyermekrendezvényei. Januártól március közepéig öt foglalkozáson több mint 250-en vettek részt. Február 3-án – az egyik emlékezetes rendezvényen – népi játékokkal és tréfás mesékkel ismerkedtek a gyerekek, Marosi Julia vezetésével. Eredeti felvételekről hallgathatták a tréfákat, sirató énekeket, tanultak csúfolókat, találos kérdéseket. Mesék, nyelvgyötrők, zálogosdi játékok is szerepeltek a programban.

A TV HIRADÓ január 28-án riportot készített a fiókkönyvtár eleyen életéről, és hirt adott rendezvényeiről.

A MEGYEI KÓRHÁZ Orvosi Könyvtára hazánk felszabadulása 30. évfordulójának tiszteletére szakkönyv- és egészségügyi plakátkiállítást rendezett a Kórház Kultúrházában, április 1-től 10-ig. A reprezentatív kiállítást, melyen nagy mennyiségű hazai és külföldi orvostudományi mű árusítására is sor került, számos intézmény, többek között a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár dolgozói is meglátogatták.

BOLDIZSÁR IVÁN tartott író-olvasó találkozót április 7-én Székesfehérváron, az Építők Pintér Károly Művelődési Házának Olvasótermében. Az esten nagy számú közönség vett részt.

A KÖLTÉSZET HETE keretében Ladányi Mihály József Attila-dijas költő tartott szerzői estet Székesfehérváron, az Építők Pintér Károly Művelődési Házának olvasótermében. Az április 15-én, este 7 órakor kezdődő esten közreműködött Cserje Zsuzsa és Somhegyi György színművész és Pál Bonavent gitárművész.

HONFOGLALÁS A KÖLTÉSZETBEN címmel irodalmi estet rendezett április 16-án az SZMT Központi Könyvtára. A Szakszervezetek Megyei Tanácsa székházában megtartott esten, melyet Sudár Ivánné köszöntője vezetett be, közreműködött Csernus Mariann Jászai-dijas, Bánffy György érdemes művész és Sztankovics Béla gitárművész. A száz főnyi közönség 30 év magyar verseiből hallott összeállítást.

A MAGYAR KÖNYVTÁROSOK EGYESÜLETE Könyv- és Könyvtártörténeti Bizottsága 1975. március 18-án tartotta második ülését, az OMKDK tanácstermében. Elsőként Benda Kálmán tartott előadást a francia Annales című folyóirat köré csoportosult történettudósok módszereiről. Kifejtette: az Annales körének alapvető ismérvei: történeti modellek felállítása egy adott korra és kvantitatív (matematikai) módszerek alkalmazása a kutatásban. – Ezután Somkuti Gabriella olvasta fel bírálatát a Pécsi Egyetemi Könyvtár alapítása 200. évfordulójára megjelent, könyvtártörténeti tanulmányokat tartalmazó évkönyvről. A kötetből kiemelte Fényes Miklósnak, a könyvtár igazgatójának tanulmányát, amely alapításától 1923-ig dolgozza fel a Pécsi Egyetemi Könyvtár tör-

ténetét. Hozzászólásokkal, konzultációval fejeződött be a Bizottság márciusi ülése.

A MAGYAR KÖNYVTÁROSOK EGYESÜLETÉNEK Fejér megyei Szervezete február 3-án, – a főfoglalkozású könyvtárosok továbbképzésének napján – tartotta meg 1975. évi taggyűlését. Programjában két beszámoló szerepelt: a Magyar Könyvtárosok Egyesületének 1974. december 19-i küldöttközgyűléséről és az 1974. évi munkáról. Murányi Lajos titkár kiemelte, hogy a Fejér megyei egyesületi tevékenység fő formája a múlt évben is a tagság továbbképzésének megszervezése volt, amelyhez nagy segítséget nyújtott

a két könyvtárhálózat központja. A tagság négy alkalommal hét előadást hallgatott meg, amelyeket kiegészített az egyes tagoknak az MKE országos rendezvényeiről tartott tájékoztatója. – A tagság ezután módosítás nélkül elfogadta az 1975. évi munkatervet és az Egyesület Fejér megyei Szervezetének Szervezeti és Működési Szabályzatát, melyeket a titkár terjesztett elő; végül hozzájárult, hogy a jelenlegi öt tagú vezetőség – mandátumának lejártáig, 1975. végéig – egy taggal kiegészüljön. A Dunaújváros városi és járási nyilvántartási és gazdasági felelős feladatkörének ellátására Fata Erzsébet választotta meg.

